

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1998-1999

28 januari 1999

GEDACHTEWISSELING

over de liberalisering van de Europese energiemarkt

VERSLAG

**namens de Commissie voor Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden
uitgebracht door de heer Eddy Schuermans**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Robert Voorhamme.

Vaste leden :

de heren Leo Cannaerts, Paul Deprez, Johan De Roo, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, de heer Eddy Schuermans ;
de heren Karel De Gucht, Jacques Laverge, Didier Ramoudt ;

de heren Carlos Lisabeth, Jef Sleenckx, Robert Voorhamme ;

de heren Jan Penris, Frans Wymeersch ;

de heer Jean-Marie Bogaert ;

de heer Jos Stassen.

Plaatsvervangers :

de heren Joachim Coens, Jos De Meyer, mevrouw Mia De Schamphelaere, de heer John Taylor, mevrouw Riet Van Cleuvenbergen ;

de heren Louis Bril, André Denys, Dirk Van Mechelen ;

de heren Freddy De Vilder, Fred Dielens, Jacky Maes ;

mevrouw Marijke Dillen, de heer Emiel Verrijken ;

de heer Chris Vandenbroeke ;

de heer Jos Geysels.

INHOUD

Blz.

Voorgeschiedenis	4
Gedachtewisseling	4

BIJLAGEN

Bijlage 1 : Nota aan de leden van de Vlaamse regering (VR/98/1812/DOC/1358) betreffende de Interministeriële Conferentie en Energie van 9 december 1998, standpuntbepaling van de Vlaamse regering inzake het verslag van de zitting van 9 december 1998 van de Interministeriële Conferentie Economie en Energie	19
Bijlage 2 : Nota aan de leden van de Vlaamse regering (VR/99/1201/DOC/0011) betreffende de Europese richtlijn van 22 juni 1998 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt van aardgas.	
Krachtlijnen voor een standpuntbepaling van de Vlaamse regering met betrekking tot de te nemen beleidsopties in verband met de liberalisering van de aardgasmarkt.	
Voorontwerp van wet tot wijziging van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige produkten en andere door middel van leidingen. Interministeriële Conferentie voor Economie en Energie	45

DAMES EN HEREN,

In de Commissie voor Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden werd op 14 januari 1999 uitvoerig van gedachten gewisseld over de liberalisering van de Europese energiemarkt.

Voorgeschiedenis

Voor de voorgeschiedenis van dit debat kan onder meer worden verwezen naar de bespreking in deze Commissie op 14 en 15 mei, 12 en 27 juni 1996 van de “Verkenningnota voor het energiedebat in het Vlaams Parlement” (Stuk 306 (1995-1996) – Nrs. 1 en 2).

Op 24 oktober 1996 en 6 november 1996 besprak de Commissie de Beleidsbrief “Energie 1996-1999”, ingediend door de Vlaamse minister van Economie, KMO, Landbouw en Media (Stuk 427 (1996-1997) – Nrs. 1 en 2).

In samenhang met het begrotingsdebat 1998 werd eveneens de Beleidsbrief Energie – Beleidsprioriteiten 1998 in de Commissie besproken (Stuk 817 (1997-1998) – Nrs. 1 en 2). Voor het verslag over de bespreking hiervan wordt verwezen naar Stuk 15 (1997-1998) – Nr. 9-J.

Op 2 december 1997 werd aan de leden van de Commissie het eindrapport UA-UFSIA-STEM, overgezonden. Dit rapport werd in opdracht van de Vlaamse minister van Economie, KMO, Landbouw en Media, uitgebracht door Prof. Dr. A. Verbruggen, en S. Verheyen over de: “Invloed van de Europese liberalisering van de Elektriciteitsmarkt op het reguleringskader voor de elektriciteitssector”.

Op 19 januari 1998 werd in de Commissie tijdens de interpellatie van de heer Ward Beysen tot de Vlaamse minister van Economie, KMO, Landbouw en Media, dieper ingegaan over de gevolgen van de liberalisering van de Europese energiemarkt. Voor het verslag hierover wordt verwezen naar C38-C-WER3.

Tijdens deze interpellatie werd door de interpellant aangedrongen op een voorbereidende gedachtewisseling in de Commissie, vermits de minister destijds een ontwerp van decreet aangekondigd had m.b.t. de gevolgen van de liberalisering van de Europese energiemarkt.

Op 23 april 1998 kaartte de heer Jean-Marie Bogart tijdens een interpellatie tot minister Eric Van Rompuy de mogelijke gevolgen voor de elektriciteitssector aan ingevolge de wijziging in de structuur van de Generale Maatschappij en de eventuele repercussies hiervan voor de autonomie van Tractebel. Voor het verslag wordt verwezen naar C79-C-WER9.

Gedachtewisseling

De heer Robert Voorhamme, voorzitter : Collega's, ik verleen eerst het woord aan de Vlaamse minister van Economie, KMO, Landbouw en Media voor een inleiding waarna de gedachtewisseling kan plaatsvinden.

Minister Eric Van Rompuy : Mijnheer de voorzitter, we hebben naar aanleiding van de bespreking van de beleidsbrief Energie reeds de kans gehad om over de liberalisering van de Europese energiemarkt van gedachten te wisselen. Toch denk ik dat het goed is dat we hier eens een afzonderlijke bespreking aan wijden, omdat de liberalisering van de Europese energiemarkt toch wel verregaande gevolgen heeft voor het energiebeleid in de komende jaren.

De Europese Commissie heeft twee voorstellen aan de Raad toegezonden met het oog op de vaststelling van gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en aardgas.

De *Europese richtlijn over de interne markt voor elektriciteit* is op 19 december 1996 aangenomen en werd gepubliceerd in het Publicatieblad van 30 januari 1997. Op 25 november 1997 heeft de Vlaamse regering de krachtlijnen van haar standpuntbepaling met betrekking tot de te nemen beleidsopties in verband met de liberalisering van de elektriciteitsmarkt vastgelegd. Deze standpuntbepaling werd aan de leden van deze Commissie overgemaakt (bijlage 1).

De *Europese richtlijn betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas* werd formeel goedgekeurd op 22 juni 1998. De richtlijn werd gepubliceerd op 21 juli 1998. De Vlaamse regering heeft op 12 januari 1999 haar standpunt terzake bepaald. Deze nota zal ter beschikking worden gesteld van de leden van deze Commissie (bijlage 2).

De basisuitgangspunten, die volgens de Vlaamse regering moeten nagestreefd worden bij de omzet-

ting van de richtlijnen in Belgische en Vlaamse wetgeving, zijn :

- 1° Het einddoel moet een markt zijn met vrije inkoop en verkoop van aardgas en elektriciteit voor iedereen.
- 2° De realisatie van toegang tot de infrastructuur onder objectieve en niet-discriminerende voorwaarden. Afnemers en aanbieders moeten in staat worden gesteld contracten af te sluiten, onafhankelijk van de partij die de infrastructuur in eigendom heeft en beheert.
- 3° Het behoud van een hoge mate van bevoorradingszekerheid.
- 4° De bevordering van de milieuvriendelijke productie van elektriciteit door middel van hernieuwbare energiebronnen en Warmtekrachtkoppeling (WKK).
- 5° Een geleidelijke overgang.
- 6° Een duidelijke bevoegdheidsverdeling tussen beide bevoegdheidsniveaus (federaal en gewesten).

Ondertussen heeft de federale regering twee voorontwerpen van wet uitgewerkt : één voorontwerp inzake de omzetting van de elektriciteitsrichtlijn in de Belgische wetgeving en één inzake de gasrichtlijn.

Het voorontwerp van wet betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt werd op 9 december 1998 op de Interministeriële Conferentie Economie en Energie (ICEE) besproken. De tekst van het voorontwerp van wet werd reeds overgemaakt aan de Commissie. De notificatie van de zitting van de Interministeriële Conferentie Economie en Energie werd op 12 januari 1999 goedgekeurd door de Vlaamse regering en wordt ter beschikking gesteld van de commissieleden (bijlage 1).

De ICEE werd door de federale regering samengeroepen in het kader van artikel 6, § 3, 3° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen. Dit artikel stelt dat over de grote lijnen van het nationale energiebeleid een overleg met de Gewesten dient te worden georganiseerd.

De federale regering benadrukt dat het voorontwerp van wet enkel slaat op de federale bevoegdheden inzake de omzetting van de elektriciteitsrichtlijn. In de memorie van toelichting bij het

voorontwerp van wet wordt dit duidelijk onderlijnd.

Niettegenstaande dit gegeven, heeft de federale regering bij de principiële goedkeuring van het voorontwerp van wet wel degelijk rekening gehouden met de suggesties van de Gewesten om het ontwerp op een aantal punten aan te vullen of te verduidelijken. De Vlaamse regering heeft duidelijk zijn stempel gedrukt op dit voorontwerp :

- 1° De definities werden in overeenstemming gebracht met de door de Gewesten gewenste begripsomschrijvingen. Dit is een moeilijke oefening geweest.
- 2° In het kader van de Interministeriële Conferentie werden er aanpassingen aan het voorontwerp van wet aangebracht die de federale regering moeten mogelijk maken een ondersteunend beleid voor de gewestbevoegdheden te voeren. Dit onder meer inzake de vaststelling van de terugleververgoeding voor elektriciteit opgewekt door een warmtekrachtinstallatie.
- 3° Tevens werd de wettelijke basis gelegd voor het vastleggen van de richtsnoeren voor de distributienettarieven.
- 4° Tussen de federale regering en de Gewesten werd tevens afgesproken dat over een aantal belangrijke aspecten van het energiebeleid en de organisatie van de markt een dialoog zal worden opgestart met het oog op het afsluiten van samenwerkingsakkoorden.
- 5° In de Interministeriële Conferentie werd duidelijk benadrukt dat de autonomie van de netbeheerder cruciaal is voor de goede werking van de markt. In de uitvoeringsbesluiten moet deze autonomie maximaal worden gewaarborgd. De minister stelt dat hij hierover zal waken.
- 6° De 'vrijheid' van de distributiemaatschappijen is nu aan een duidelijke datum gekoppeld.

De distributiemaatschappijen zullen vanaf 1 januari 2007 (in plaats van de vooropgestelde datum van 1 januari 2010) vrij hun leverancier van elektriciteit kunnen kiezen. Deze aanpassing biedt de distributiemaatschappijen meer duidelijkheid en houvast wat het liberaliseringskader betreft dan de formulering die in de eerste versie van het voorontwerp was opgenomen. Met deze duidelijke tijds kalender kan de sector zich beter voorbereiden op de komende vrije markt.

De Gewesten beschikken nog over de mogelijkheid om, door het vrijmaken van de klanten van de distributiemaatschappijen, de markttoegang voor de distributiemaatschappijen te versnellen. Deze bevoegdheid van de Gewesten wordt expliciet in de notificatie van de Interministeriële Conferentie opgenomen.

Op basis van de definitieve tekst van het voorontwerp van wet betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt, bereidt de administratie Economie nu een Vlaams decreet voor tot omzetting van de gewestelijke bevoegdheden.

Het voorontwerp van wet betreffende de organisatie van de gasmarkt zal op 19 januari 1999 op een Interministeriële Conferentie voor Economie en Energie worden besproken.

De aardgasrichtlijn is van toepassing op het vervoer, de distributie, de leveringen en de opslag van aardgas. De winning van aardgas behoort dus niet tot het voorwerp van de richtlijn.

Het standpunt van de Vlaamse regering aangaande de omzetting van de aardgasrichtlijn bevat de volgende krachtlijnen :

- 1° Het wettelijk monopolie op het transport van gas van Distrigas moet worden opgeheven. Dit exclusief recht is niet compatibel met de vrije markttoegang die de richtlijn beoogt.
- 2° Gezien het transport van aardgas minder de kenmerken van een natuurlijk monopolie vertoont dan de transmissie van elektriciteit, wordt geopteerd voor een onderhandelde toegang tot het net (NTPA). Voor de aanleg van rechtstreeks (directe) lijnen moeten objectieve criteria worden vastgelegd die geen koppeling voorzien aan de capaciteit van het bestaande net.
- 3° De eigenaar van het net zal in het kader van een onderhandelde toegang tot het net de tarieven en commerciële voorwaarden voor het gebruik van het net openbaar moeten maken. De regulator zal erop moeten toezien dat geen discriminaties plaatsvinden. Distrigas zal voor zichzelf geen lagere transporttarieven in rekening mogen brengen. Deze controle is enkel mogelijk wanneer de verschillende activiteiten van Distrigas (transport, opslag, verkoop) intern in de boekhouding gesplitst worden.
- 4° Distrigas moet in de mogelijkheid blijven een zekerheid van levering aan te bieden aan de distributiemaatschappijen. De bestaande TOP-

contracten moeten in dit perspectief worden geëvalueerd.

- 5° De distributiemaatschappijen en gasgestookte kwaliteitsvolle WKK-installaties moeten als vrije klant worden gecatalogeerd.
- 6° De distributiemaatschappijen kunnen hun monopolie behouden indien zij de meeste garanties bieden voor bevoorradingszekerheid en milieubescherming.
- 7° Aan de distributiemaatschappijen zullen een aantal verplichtingen van algemeen economisch belang worden opgelegd.
- 8° Distrigas zal intern gescheiden rekeningen moeten opmaken voor de transmissieactiviteit (vervoer via een hogedrukpijpleidingnet), de distributieactiviteit (levering aan rechtstreekse klanten – grootgebruikers en distributiemaatschappijen) en opslagactiviteit (ondergrondse opslag in o.a. Loenhout).

De federale regering, zal wat de federale bevoegdheden aangaat, zelf zijn keuzes maken. Ik verwacht dat het tijdschema voor de vrijmaking van de elektriciteitsmarkt minder ambitieus zal zijn dan wat de Vlaamse regering verhoopt. In een federaal land als het onze moet men echter elkaars bevoegdheden respecteren.

De heer Jos Geysels : Ik ben er mij van bewust dat een groot deel van de discussie zich zal afspelen op het federale niveau. Ik heb vernomen – hoewel ik daarover geen bevestiging heb kunnen krijgen – dat eind deze week het ontwerp bij de Kamer van Volksvertegenwoordigers zal ingediend worden en eventueel volgende week zal besproken worden. Maar de definitieve ontwerp tekst betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt heb ik nog niet gezien.

Voor mijn tussenkomst baseer ik me dan ook op de teksten die in de bevoegde Kamercommissie zijn uitgedeeld en op de documenten die de minister ons verleden week nog heeft toegestuurd. Deze verzending bevat een voorontwerp betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt gedateerd op 3 december 1998 zoals geamendeerd op de Interministeriële Commissie voor Economie en Energie van 9 december.

Ondanks de aanvaarding van een aantal amendementen op het voorontwerp van wet van 3 december 1998 denk ik dat we ongerust moeten zijn over de draagwijdte van dit wetsontwerp zowel wat de

federale als de regionale aspecten betreft als de aspecten waarvoor krachtens de bijzondere wet van 8 augustus 1980, artikel 6, § 3 overleg wordt gepleegd tussen de betrokken regeringen en de bevoegde federale overheid. Ik heb uit de toelichting van de minister, uit het verslag van de Interministeriële Commissie en het verslag van de ministerraad van 18 december begrepen dat het debat gesloten is. Ik hoor immers van de minister dat de Vlaamse regering de notificatie van de zitting van de Interministeriële Conferentie voor Economie en Energie i.v.m. het voorontwerp van wet betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt op 12 januari 1999 heeft goedgekeurd. Ik begrijp dit niet goed, omdat ik nog eens aandachtig de beslissing op voorstel van deze minister van Energie van de Vlaamse regering van 25 november 1997 erop nageslagen heb. In deze notificatie van de Vlaamse regering stonden zowel kritische bedenkingen inzake de bevoegdheidsaspecten – de federale regering had immers op zeer uitputtende wijze haar bevoegdheden omschreven – als wat de inhoudelijke aspecten betreft.

Ik heb ook tevens nog eens de nota's van de minister van Energie en van de Vlaamse regering van 3 november 1998 erop nagelezen waarin nogmaals zeer concreet werd gezegd welke punten van de oriënteringsnota van de federale minister aan de ene kant en het voorontwerp van wet aan de andere kant niet beantwoorden aan de fundamentele doelstellingen van de Vlaamse regering en van de minister van Energie, zoals deze werden vertaald in een aantal beleidsbrieven, in een aantal nota's en in het energiedebat dat we al een tijd geleden hier gevoerd hebben. En dan heb ik ook eens nagelezen wat er juist overeengekomen is op 9 december in de Interministeriële Commissie voor Economie en Energie. De minister van Energie heeft gelijk wanneer hij stelt dat hij rond een aantal punten gelijk heeft gehaald. Ik denk met name aan het belangrijk discussiepunt dat geregeld wordt in artikel 15, § 5 van het voorontwerp van wet waarin nog de notie stond dat de distributeurs maar voor 25 % in aanmerking kwamen voor de liberalisering. Als ik goed ben ingelicht is deze bepaling geschrapt. In het voorontwerp van wet zijn ook een aantal definities verbeterd. De stelling van de minister is in dat verband correct te noemen omdat ze ook beter definiëren en/of rekening houden met de bevoegdheden van het Vlaamse Gewest. Ik denk dan onder meer aan alle aspecten die te maken hebben met REG-beleid. Maar met een aantal cruciale opmerkingen van de Vlaamse regering – die wij delen – is volgens mij toch bijna geen rekening gehouden. Eén van mijn vragen aan de Vlaamse regering is dan ook wat deze Vlaamse regering gaat doen om,

gegeven de interpretatie van de federale regering van de energiebevoegdheden, toch iets meer trachten uit de brand te slepen dan hetgeen nu is overeengekomen. We kunnen ons toch niet van de indruk ontdoen dat de omzetting van deze Europese richtlijn, in tegenstelling met sommige andere landen, in België toch wel zeer formalistisch wordt doorgevoerd, zeer minimaal is en toch wel geweldig rekening houdt met de belangen van het natuurlijk monopolie zoals de minister het heeft genoemd. Ik zou dat graag even illustreren, zonder daar zeer technisch en oeverloos over te praten. Eén van de grote kritieken die de minister heeft geuit, was namelijk de discriminatie tussen de grote en de kleinere afnemers. Dat werd door de minister in een aantal kranteninterviews zeer duidelijk naar voren gebracht inzonderheid wat de problematiek van de KMO's betreft. Ik merk dus een lichte verbetering in het voorontwerp van wet, maar de fundamentele discriminatie tussen de grote en de kleine verbruikers blijft bestaan, ook in het eventuele geamendeerde voorontwerp van wet. Deze discriminatie was precies één van de strijdrossen van de minister. Deze problematiek is zeer moeilijk oplosbaar, stelde de minister omdat zoals men weet heel veel KMO's elektriciteit afnemen via de distributiemaatschappijen. Nu stel ik vast dat de discriminatie tussen de distributie en de grote afnemers blijft bestaan hoewel de datum waarop de distributeurs in aanmerking komen, is teruggebracht van 2010 naar 2007, en de 25 %-regel is weggefallen. De discriminatie tussen de distributie en de grote afnemers blijft dus bestaan en dat was toch één van de fundamentele uitgangspunten van de minister waarop de Interministeriële Conferentie voor Economie en Energie niet is ingegaan.

Een tweede fundamentele bedenking van de Vlaamse regering was de onafhankelijkheid van de regulator. Ik deel de mening van de Vlaamse regering op dit punt omdat die bedenking ook terug te vinden is in de studie die de Vlaamse regering heeft laten maken door Professor A. Verbruggen en de onafhankelijkheid van de regulator door de Europese richtlijn is voorgeschreven. Ik stel vast dat het ontwerp van wet hierover zeer vaag is. Ik realiseer me dat we dan in een moeilijke poespas zitten van structuren, controlecomités, en dergelijke maar over de regeling die is opgenomen in het voorontwerp van wet kunnen wij toch moeilijk tevreden zijn. De onafhankelijkheid van de regulator is natuurlijk essentieel als we het gaan hebben over liberalisering van de markt. Ik stel vast dat in het voorontwerp van wet een aantal tegemoetkomingen aan deze kritiek zijn gedaan maar toch niet in die mate dat aan de essentiële kritiek, ook vanuit

deze Commissie voor Werkgelegenheid en Economische Aangenheden van het Vlaams Parlement, is tegemoetgekomen.

Een derde belangrijk punt, dat minder met onze bevoegdheden te maken heeft, maar toch belangrijk is in het kader van de beoordeling vanuit Vlaanderen van het federale voorontwerp van wet, is het begrip “stranded costs” in artikel 19 van het voorontwerp van wet. Ook de Vlaamse regering heeft in 1998 daarover zijn verontrusting uitgesproken. Men kan discussiëren over de omvang van die kosten. Als ik goed ben ingelicht zit daar een luik pensioenfondsen, een luik gas in, en een groot luik nucleair passief. Met nucleair passief wordt eigenlijk bedoeld het opkuisen van Eurochimique, het Transnukleerschandaal, en dergelijke. Hierbij zijn gigantische bedragen in het geding. Ook de Vlaamse regering heeft gezegd dat het probleem van de stranded costs moet opgelost worden. Bij mijn lezing van het voorontwerp van wet is dat helemaal niet opgelost. Het is natuurlijk een puur schandaal wanneer er via een zeer brave omzetting van een Europese richtlijn er bij wijze van spreken een kwijtschelding zou zijn aan het elektriciteitsmonopolie van die gigantische kosten. Of het nu gaat over 20 miljard frank of 140 miljard frank is voor mij niet belangrijk. De Vlaamse minister van Energie heeft zich daar soms zeer vaag en politiek soms zeer duidelijk over uitgesproken. En mijn vraag is dan ook wat dit derde aspect betreft of het voorontwerp van wet op dat punt wel conform is met de huidige wetgeving op het Niras. De AGALEV-fractie zal dit op het federale niveau in elk geval aankaarten. Dus een vraag is of de bepaling in het voorontwerp van wet inzake de “stranded costs” wel conform is met de vigerende wetgeving. Ik ga hier zo op door omdat de Vlaamse regering hieromtrent haar ongerustheid had uitgesproken en dat daarover in het voorontwerp van wet weinig of niets is geregeld.

In haar beslissing van 18 december 1998 heeft de federale regering gezegd dat het de Gewesten vrijstaat om de verkiesbaarheid van de distributeurs te vervroegen door hun eindafnemers tot in aanmerking komende afnemers te verklaren. De Gewesten zullen aldus de datum en de graad van verkiesbaarheid kunnen wijzigen in functie van de evolutie van de markt. Nu heeft de Vlaamse minister van Energie aangekondigd dat er een ontwerp van decreet komt dat voortbouwt op het voorontwerp van wet. Ik ben van mening dat men beter uitgaat van een gestemde federale wet. Ik hoop natuurlijk en ik denk samen met mij nog anderen dat het voorontwerp nog kan worden bijgestuurd. Gaat de Vlaamse minister van Energie van de nog resterende

de mogelijkheden gebruik maken om alsnog een maximale interpretatie te verkrijgen van de gewestelijke bevoegdheden ?

De algemene teneur van mijn standpunt is dan ook : hoe kunnen wij vanuit Vlaanderen dit voorontwerp van wet goedkeuren wanneer wij de rechtstreekse contradictie zien met de doelstellingen zoals hier geformuleerd in het kader van een duurzame energetische politiek en wanneer wij ook een contradictie zien tussen wat de Vlaamse regering in november 1997 en in november 1998 heeft verklaard ten opzichte van dit voorontwerp van wet.

De heer Eddy Schuermans : Wij hebben, zowel in onze parlementaire fractie als in de partij, sinds lang dit dubbeldossier inzake de vrijmaking van de markten inzake elektriciteit en gas voorbereid. Het luik elektriciteit ligt nu quasi vast voor in de vorm van een voorontwerp van wet. Voor wat het luik gas betreft moeten we eigenlijk nog werken met de intenties die vervat zijn in de voorontwerpen. Voor wat gas betreft is er dus nog enig voorbehoud. Maar ik moet toch zeggen dat wij ons zeer goed herkennen in hetgeen dat nu voorligt. Als we de afweging maken tussen ons oorspronkelijk standpunt en hetgeen nu concreet voorligt is ons eindoordeel zeker niet negatief. Ik zou meteen ook willen zeggen dat ik niet goed begrijp wat collega Jos Geysels stelt. Inzake het luik elektriciteit gaat het wetsontwerp veel vlugger, veel sneller dan voorzien in de Europese richtlijn. Men had zich kunnen beperken tot het verkiesbaar maken, zoals men dat noemt, van die afnemers met een afname van 100 gigawattuur per jaar. Dat zou hebben volstaan om te beantwoorden aan de richtlijn. Om te beantwoorden aan de richtlijn volstaat het een groep van grote afnemers te hebben die van meetaf aan vrij zijn. Maar men heeft in de federale regering en de Vlaamse regering ervoor geopteerd verder te gaan en ook relatief kleinere afnemers ook relatief snel in aanmerking te laten nemen. Minimaal kan men deze hervorming niet noemen, want dan had men zich zeker meer beperkt tot datgene wat men nu heeft gedaan.

Ik ga niet de aandachtspunten van de minister herhalen die ook onze aandachtspunten zijn. Ik zou er wel enkele bekommernissen willen aan toevoegen. Wij vinden het goed dat men inzake het luik elektriciteit geen gebruik gemaakt heeft van de mogelijkheid om meer tijd te nemen om de richtlijn toe te passen. Dat België later dan andere landen toepassing zou maken van de richtlijn was op Europees niveau nochtans verworven. Men heeft van deze uitzondering geen gebruik gemaakt. Integendeel men gaat sneller dan voorgeschreven in de

richtlijn. Overigens denk ik dat federaal minister Jean-Pol Poncelet, die pas sinds kort de bevoegdheid Energie in zijn portefeuille heeft, zeer snel werk heeft gemaakt van zowel de omzetting van de richtlijn op het vlak van elektriciteit als op het vlak van gas. Dit is een pluspunt dat mag worden benadrukt. Wij vinden het belangrijk dat er een sterke coördinatie en integratie is tussen hetgeen dat federaal moet beslist worden – ik verwijs hiervoor naar het voorontwerp van wet dat nu voorligt voor elektriciteit en het voorontwerp van wet voor gas dat in voorbereiding is – en hetgeen op regionaal niveau moet gebeuren. Ik denk dat die samenspraak, die er tot nog toe is geweest, goed is. Bovendien is het belangrijk dat men nu komt tot één regulator die toeziet op het naleven van de richtlijn voor diverse aspecten. Ook voor wat het beheer van het transportnet betreft, denken wij dat het goed is dat men dat op federaal niveau bekijkt met een gegarandeerde inbreng weliswaar van op het regionale vlak.

Wij hebben als bekommernis dat de voordelen die men verwacht van de vrijmaking van de markt niet beperkt blijven tot de zeer grote afnemers maar dat de voordelen van de liberalisering van de markt ook zouden toekomen aan de KMO's en de particulieren. De minister heeft hier zoëven op gealludeerd dat dit een belangrijk aandachtspunt is geweest voor de Vlaamse regering. Wij hopen ook met de minister dat de concurrentieslag tussen producenten en voornamelijk transporteurs, die er ongetwijfeld gaat komen ten gevolge van de vrije markt, een aantal kwalitatieve aspecten niet gaat verdringen. Ik bedoel daarmee dat de aandacht die hier toch op gang is gekomen voor rationeel energiegebruik – om maar dat te noemen – niet verloren gaat in een zware concurrentieslag. Wij hopen dus dat, zoals aangekondigd, een aantal van die aspecten ook zullen weerhouden blijven, een aandachtspunt zullen blijven vormen niettegenstaande de concurrentieslag na de vrijmaking van de elektriciteitsmarkt.

Een ander aandachtspunt heeft niet direct te maken met het energiebeleid als zodanig maar wel met een afgeleide ervan. In de mate dat het gedeelte van de markt dat niet vrijkomt – wat men de captieve markt noemt – en vandaag bediend wordt door de distributiemaatschappijen, toch onderhevig wordt aan concurrentie zal dit voor de intercommunales en hun gemeentelijke aandeelhouders een minder evidente zaak worden. Een openstelling van de captieve markt heeft zijn repercussies op het financiële vlak voor de intercommunales en uiteraard voor de lokale besturen die in deze intercommunales participeren. We moeten

ons goed bezinnen op welke manier men het eventueel derven van de inkomsten door de lokale besturen gaat compenseren. Wij weten hier allen dat er een bepaalde transfer bestaat van middelen vanuit energiegebruik naar lokale overheden toe. Deze middelenstroom, die circa 8 % van de lokale inkomsten uitmaakt, gaat dalen en het verlies aan inkomsten uit energiegebruik zal misschien voor een gedeelte elders moeten worden gehaald. Het eventuele verlies van inkomsten voor de lokale overheden ten gevolge van deze hervorming is voor ons een belangrijk aandachtspunt. Wat niet wil zeggen dat wij gekant zijn tegen het vrijmaken van de energiedistributie binnen de omschrijving van de distributiemaatschappijen. We willen ook wat dat betreft onze kop niet in het zand steken. Wij moeten ons bezinnen op welke manier men lokaal de financiële gevolgen van deze hervorming gaat opvangen.

Wij hopen verder dat het ontwerp van decreet – zoals aangekondigd door de minister – op vrij korte termijn bij het Vlaams Parlement zal worden ingediend zodat wij het ontwerp van decreet misschien toch nog gedurende deze legislatuur kunnen behandelen.

Tot slot wens ik te repliceren op hetgeen collega Jos Geysels heeft aangehaald betreffende de onafhankelijkheid van de regulator en de problematiek van de stranded costs. Ik meen dat het voorontwerp van wet zeer goed vertaalt wat de Europese richtlijn voorschrijft, althans in theorie. We gaan in de praktijk moeten zien of men het nodige heeft gedaan om die onafhankelijkheid van de regulator te waarborgen. Wat de definitie van de stranded costs betreft, denk ik dat dit nog lang niet is uitgemaakt. Ik herinner aan een nota van minister Elio Di Rupo, voormalig federaal minister van Energie, gericht aan de Europese Commissie waarin aan de Europese Commissie werd gevraagd wat als stranded costs kon worden beschouwd. Volgens mij is dat vandaag niet uitgemaakt en ook in de Belgische context zullen we zien wat men daaronder kan verstaan.

De heer Jos Geysels : Dit is een terechte opmerking. De discussie rond de definitie van stranded costs is nog niet beslecht. Maar wanneer het voorontwerp van wet in zijn huidige vorm wordt gestemd, heeft het parlement geen controle meer over de discussie omdat de definitie van stranded costs in het voorontwerp inderdaad maar vaag is omschreven. Ik wil best de tekst voorlezen.

De heer Eddy Schuermans : Ik denk dat het tot de parlementaire bevoegdheid behoort om te evalu-

eren in welke mate de Belgische federale overheid daar toepassing van maakt. Ik denk dat daar de normale parlementaire controlemechanismen spelen om te kijken of men het standpunt dat de federale regering zal innemen, zal volgen. Vandaag kan ik echter onmogelijk zeggen dat de intentie zou bestaan om daarin verder te gaan dan door Europa zou worden voorgeschreven.

De heer Jean-Marie Bogaert : Ik deel niet helemaal het optimisme van mijn collega Eddy Schuermans. Ik stoel me daarvoor op een vergelijking tussen de “Oriënteringsnota betreffende de liberalisering van de elektriciteitsmarkt. Reactie van het Vlaams Gewest.” en meer bepaald op “de elementen die door het Vlaamse Gewest niet kunnen worden onderschreven” (pagina 3 tot 5 van de Oriënteringsnota) enerzijds en de notificatie van de Interministeriële Conferentie voor Economie en Energie (ICEE) van 9 december 1998 anderzijds. De verzuchtingen van de Vlaamse regering op pagina 3 tot 5 van de Oriënteringsnota kunnen wij niet anders dan onderschrijven. Ze sommen zeer verhelderend op waar het probleem zich precies situeert. Uit deze vergelijking leid ik af dat de Vlaamse regering hier en daar heeft moeten vaststellen dat zij de collega's in het overleg niet heeft kunnen overtuigen. Bijvoorbeeld voor wat betreft de introductiedatum van de verkiesbaarheid van de distributieondernemingen heeft het standpunt van de federale regering “1 januari 2007 en zeker niet vroeger”, het gehaald van het oorspronkelijke voorstel van de Vlaamse regering “vanaf het moment dat alle categorieën van eindafnemers die op het transmissienet zijn aangesloten in aanmerking komen” en wat betekent veel vroeger dan 1 januari 2007. De Vlaamse regering neemt nu genoegen met het feit dat in de memorie van toelichting daar naartoe wordt verwezen. Een memorie van toelichting geeft uiteraard veel minder waarborgen dan de wet zelf. Ik vraag me dan ook af of vanuit de Vlaamse regering nog enig initiatief kan genomen worden in de Interministeriële Conferentie voor Economie en Energie. Ik vrees van niet. Ik betreur dan ook dat het Vlaamse Gewest blijkbaar alleen stond met haar standpunt.

Wat de discussie over de onderhandelde of gereguleerde toegang van derden tot het net betreft heeft de Vlaamse regering terecht in haar Oriënteringsnota verduidelijkt dat de gereguleerde toegang het meest aangewezen is om de gelijke behandeling tussen de gebruikers te garanderen. In de Oriënteringsnota stelde de Vlaamse regering nog zeer nadrukkelijk dat de vermenging van beide systemen moest vermeden worden en dat alleen de gereguleerde toegang het ver-

mijden van discriminatie zou waarborgen. Wel nu, in de notificatie van de Interministeriële Conferentie voor Economie en Energie (ICEE) van 9 december 1998 staat het enkel nog weerhouden als een aandachtspunt waarop de Gewesten de aandacht hebben gevestigd (pagina 5 van de notificatie). Maar als ik de documenten goed heb bestudeerd, is de onderhandelde toegang tot het net niet in het voorontwerp van wet weerhouden hoewel de notificatie van 9 december 1998 stelt dat de Gewesten van mening zijn dat het beter wel in het voorontwerp zou worden ingeschreven.

Daarom mijn vraag, mijnheer de minister, wat heeft de Vlaamse regering nu precies bereikt in de Interministeriële Conferentie voor Economie en Energie (ICEE) ?

Een laatste vraag, mijnheer de minister, betreft uw zorg inzake de aanwezigheid van een afvaardiging van de KMO's in het Controlecomité voor Gas en Elektriciteit. Ook dit is een zorg die ik met u deel. Mijn vraag is dus in welke mate is de aanwezigheid van een afvaardiging van de KMO's in het Controlecomité voor Gas en Elektriciteit verworven ? Ik weet dat de Vlaamse regering hier sterk vragende partij was maar ik kan uit de notificatie van 9 december 1998 niet afleiden in welke mate dat dit nu verworven is.

Minister Eric Van Rompuy : De KMO's zullen vertegenwoordigd zijn in het Controlecomité voor Gas en Elektriciteit.

De heer Jacques Laverge : Ik kan mij grotendeels aansluiten bij de Oriënteringsnota van de minister. Maar wij moeten toch, zoals een aantal collega's, vaststellen dat de ICEE u niet voor 100 % heeft gevolgd. Men heeft dus enkele punten, die u hebt aangebracht, overgenomen, een aantal andere punten werden in overweging genomen, maar uw globale visie inzake een versnelde en veralgemeende liberalisering werd niet voor 100 % weerhouden. Ook uw voorstel om de discriminatie tussen grote en kleine verbruikers versneld weg te werken, werd niet gevolgd. De federale overheid opteert er blijkbaar voor er een trager tempo van liberalisering en wegwerking van de discriminaties op na te houden.

Dit is spijtig, want ik denk dat – gezien de evolutie in de andere Europese lidstaten – dit een economisch nadeel zou kunnen vormen voor onze economie. De minister beseft even goed als ik het belang voor de economische bedrijvigheid van goedkope energiebronnen. Dus ik betreur het dat u er met uw overredingskracht niet in gelukt bent, de

voorstellen uit uw Oriënteringsnota betreffende een versnelde en meer verregaande liberalisering door te drukken omdat u daardoor uiteindelijk de hele markt saneert en de concurrentiekracht van onze economie uiteraard stimuleert.

Ik wil ook even reageren op de tussenkomst van collega Eddy Schuermans wanneer hij zijn bezorgdheid uit over de impact van de liberalisering van de elektriciteitsmarkt op de gemeentelijke financiën. Ik vraag mij af of dit niet als argument wordt ingeroepen om de liberalisering van de energiemarkt af te remmen. Ik heb deze inkomsten voor de gemeenten altijd beschouwd als een verkapte belasting. Het is dan ook een gezonde evolutie dat hieraan een einde wordt gemaakt. De burger moet op een correcte manier worden belast. Het is dus een positieve evolutie dat dit soort inkomsten uit de begrotingen van de gemeenten verdwijnen. Ik deel dan ook het standpunt van velen die menen dat aan deze verkapte belasting een einde moet worden gesteld en dat het aan de gemeenten toekomt hiervoor een oplossing te vinden. Men moet de minister van energie, die een goed energiebeleid voert, budgettair niet laten opdraaien voor het verlies aan middelen voor de gemeentelijke financiën. De belangenvermenging tussen Electrabel en de gemeenten heeft al lang genoeg geduurd.

Tot zover mijn reactie. Wij kunnen de minister alleen maar feliciteren met zijn Oriënteringsnota. Wij staan daar voor 100 % achter hoewel niet alle punten uit deze nota voor 100 % gevolgd zijn door de federale regering. Mijn laatste vraag luidt dan ook : wat kan de minister nog doen om nog meer voorstellen uit de Oriënteringsnota in het voorontwerp van wet ingang te doen vinden ?

De heer Eddy Schuermans : Collega Jacques Laverge, ik heb niet gesteld dat omwille van de gevolgen voor de gemeentefinanciën de liberalisering van de energiemarkt moet afgeremd worden. Ik heb wel de aandacht gevestigd op het feit dat er desgevallend minder inkomsten voor de gemeenten zullen zijn en we de plicht hebben dat ook met zoveel woorden te zeggen. Want een structurele daling van de inkomsten van de gemeenten heeft ook zijn prijs voor de individuele consument maar dan op een andere manier. Ik weet niet of we ons kunnen beperken tot te stellen dat men het hierdoor ontstane tekort moet dichten door de belastingen op te trekken. Dat is niet het standpunt van onze fractie. Wij denken dat men creatiever zou moeten zijn door de verloren ontvangsten op een andere manier te recupereren bijvoorbeeld door een financiële compensatie in te stellen voor het feit dat

men op een bepaald grondgebied activiteiten ontwikkelt. Voor onze fractie is het niet evident dat men het verlies aan inkomsten voor de gemeenten vertaalt in nieuwe (gemeente)belastingen.

De heer Jacques Laverge : Ik heb nooit gezegd dat het verlies aan inkomsten voor de gemeentefinanciën door nieuwe belastingen moet worden bestreden. Een beter beheer van de gemeentefinanciën lijkt me een te verkiezen alternatief.

De heer Eddy Schuermans : Collega Jean-Marie Bogaert vestigt terecht de aandacht op de belangrijke discussie inzake de keuze tussen de onderhandelde toegang en de gereguleerde toegang tot het net. Ik denk dat er daar duidelijk onderscheid bestaat tussen hetgeen voorligt voor de sector elektriciteit enerzijds en voor de sector gas anderzijds. Inzake de sector elektriciteit is gekozen voor een gereguleerde toegang omdat er daar een natuurlijk monopolie bestaat dat uitgaat van min of meer vaste tarieven tegen dewelke men toegang krijgt tot het net. Wij vinden dit een goed voorstel. Voor de sector gas ligt dat anders omdat daar het bestaan van een natuurlijk monopolie veel minder evident is. Daarom heeft men er daar voor gekozen dat wanneer de normale toegang tot het net niet kan verkregen worden, men desgevallend via een uitbreiding van de capaciteit aan leidingen met nieuwe leidingen, directe of andere, de liberalisering zou kunnen laten spelen. Zodanig dat het ook in hoofde van de liberalisering goed is dat men daar werkelijk een onderhandelde toegang voorziet en men zich daar niet beperkt tot vaste tarieven omdat men dan ten onrechte de indruk zou wekken dat hier ook enkel maar een natuurlijk monopolie speelt. Vandaar dat wij ons ook in de geest van de richtlijn willen aansluiten bij de onderhandelde toegang tot het net voor wat de sector gas betreft.

De heer Paul Deprez : Ik ben een beetje een leek in deze materie. Maar nadat ik collega Jacques Laverge heb gehoord in verband met impact van de liberalisering op de gemeentefinanciën en de replek hierop van de heer Eddy Schuermans vraag ik mij af of de volgende redenering klopt. Ik dacht te hebben begrepen dat wat de distributie van elektriciteit betreft, zelfs na de liberalisering, de bevoegdheid van de gemeenten om de elektriciteitsdistributie te organiseren behouden blijft. Met andere woorden, de gemeenten zullen door de liberalisering meerdere potentiële leveranciers hebben, maar de gemeenten kunnen met om het even wie een overeenkomst afsluiten. Alleen moeten de gemeenten erover waken dat de voorwaarden in de

overeenkomst dezelfde zijn voor iedereen. Heb ik het nu bij het rechte eind of niet ?

Minister Eric Van Rompuy : Vooreerst wil ik hier benadrukken dat we het over een voorontwerp van wet hebben. De eerste discussie die in de Interministeriële Conferentie voor Economie en Energie (ICEE) werd gevoerd, betrof de bevoegdheidsafbakening tussen de federale overheid en de Gewesten. Dit is een discussie geweest die toch heel wat onderhandelingen heeft gevraagd.

Onze vrees was dat in deze legislatuur de omzetting van de Europese richtlijn niet meer zou plaatsvinden. De vorige minister bevoegd voor Energie, de heer Elio Di Rupo, had immers een brief geschreven waarin hij eigenlijk stelde dat het allemaal niet zo'n vaart moest lopen. Daarom hebben wij, onder druk van het Vlaams Parlement en de Vlaamse regering, bij de eerste minister Jean-Luc Dehaene en de kersverse nieuwe federale minister bevoegd voor Energie, de heer Jean-Pol Poncelet, een démarche gedaan om dit dossier te versnellen. Vandaar dat premier Jean-Luc Dehaene verklaard heeft dat het één en ander in een stroomversnelling moest terechtkomen.

Wanneer men de notificatie van de Interministeriële Conferentie voor Economie en Energie (ICEE) van 9 december 1998 leest, kan men niet anders dan vaststellen dat met een heleboel verzuchtingen van de Vlaamse regering is rekening gehouden. Dit gezegd zijnde, het overleg in de Interministeriële Conferentie voor Economie en Energie (ICEE) is afgesloten en het is nu aan het federale niveau, aan het federale Parlement om dit wetsontwerp te behandelen en waar nodig bij te schaven. Ik wil er ook de nadruk opleggen dat er in het federale Parlement ook Vlamingen zetelen en het moet mij van het hart dat ik geen redenen heb om aan te nemen dat er daar minder goede Vlamingen zouden zetelen dan hier. Ook tijdens het overleg in de interkabinettengroep hebben wij dikwijls bondgenoten gevonden in de vertegenwoordigers van de Vlaamse ministers in de federale regering. Het is wel juist dat de Vlaamse regering sneller wil gaan met de liberalisering dan bepaalde Franstalige federale collega's. Gezien het hier gaat om een wetsontwerp is het dan ook aan het federale parlement om zijn verantwoordelijkheid te nemen. Vermits ik duidelijkheid nastreef in dossiers, heb ik ook de notulen van de Interministeriële Conferentie voor Economie en Energie (ICEE) van 9 december 1998 op 12 januari laatstleden in de Vlaamse regering laten goedkeuren. Dit om te benadrukken waar wij mee akkoord gegaan zijn en waar wij reserves hebben gemaakt. Uit de notulen (pagina 3 en 4) valt trou-

wens af te leiden dat artikel 15, § 5 volledig werd vervangen door een bepaling die weliswaar niet helemaal onze wensen qua tijdstip inzake de in aanmerkingneming van distributeurs inwilligde. De nieuwe tekst bepaalt nu zonder omwegen dat de distributeurs integraal in aanmerking komen vanaf 1 januari 2007. Dit terwijl in de oorspronkelijke tekst de federale overheid de distributiemaatschappijen pas op 1 januari 2010 de totale vrijheid wou geven.

Andere belangrijke voorbeelden, die aantonen dat met de standpuntbepaling van de Vlaamse regering duidelijk rekening werd gehouden, vinden we in artikel 18. Aan artikel 18, § 3 van het voorontwerp van wet (het gaat er over de maximumprijzen voor levering van elektriciteit aan eindafnemers die geen in aanmerking komende eindafnemers zijn) werd een tweede alinea toegevoegd : "2° wordt gewaarborgd dat een billijk deel van de productiviteitsverbetering ingevolge de openstelling van de elektriciteitsmarkt op evenwichtige wijze ten goede komt van residentiële en professionele afnemers, waaronder de kleine en middelgrote ondernemingen, in de vorm van een vermindering van de tarieven". Ook de derde alinea van artikel 18, § 3 van het voorontwerp van wet is een verzuchting de Vlaamse regering : "3° de tarieven voor de in 2° bedoelde afnemers geleidelijk worden afgestemd op de beste tariefpraktijken in hetzelfde marktsegment in andere Lid-Staten van de Europese Unie, rekening houdend met de bijzondere kenmerken van de distributiesector". Daarenboven zijn in de samenstelling van de algemene raad van het nieuwe controlecomité – dat nu een andere benaming heeft : "de commissie voor de regeling van de elektriciteit" – naast vertegenwoordigers van de federale regering, de werkgevers- en werknemersorganisaties ook expliciet de middenstandsorganisaties opgenomen. Tijdens de onderhandelingen is beslist dat de leden van het directiecomité van de commissie voor de regeling van de elektriciteit gekozen worden omwille van hun deskundigheid en welke onverenigbaarheden er zijn met het mandaat van lid van het directiecomité (artikel 22, § 2 van het voorontwerp van wet).

Wat de vrijheid van de distributiemaatschappijen en de klanten betreft, is het zo dat de Gewesten bepalen wanneer de klanten van de distributiemaatschappijen vrij zijn. Die vrijheid houdt in dat de klanten zich kunnen gaan bevoorraden waar zij dat willen. En dat kan natuurlijk gevolgen hebben, collega Paul Deprez, voor de gemeenten. Dat kan betekenen dat de distributiemaatschappijen daardoor klanten verliezen en bijgevolg ook inkomsten. Dat is natuurlijk de grote vrees die de gemeenten naar

voor brengen. Dit is een probleem dat wij hier ook moeten bespreken. We hebben dus 2 niveaus van liberalisering : het niveau van de distributiemaatschappij versus het net en het niveau van de distributiemaatschappijen versus hun eigen klanten. Het tweede niveau is een gewestelijke bevoegdheid en dus hebben wij het ritme van de liberalisering van het tweede niveau mee in de hand.

De heer Jos Geysels : Als ik de minister goed begrijp, betekent dat dat hij gaat gebruik maken van zijn bevoegdheden en mogelijkheden ter zake om de datum van de verkiesbaarheid te vervroegen. Deze vervroeging zou dus in het ontwerpdecreet kunnen worden opgenomen. Dit zou dan een belangrijke correctie zijn op de kritiek die nog bestaat op het artikel 15 van het voorontwerp van wet.

Minister Eric Van Rompuy : In artikel 15, § 3, wordt gesteld : "Rekening houdend met de evolutie van de openstelling van de elektriciteitsmarkt in de andere Lid-Staten van de Europese Unie, verklaart de Koning, bij een in Ministerraad overlegd besluit, na advies van de Commissie, dat andere categorieën eindafnemers die op het transmissienet zijn aangesloten, in aanmerking komen vanaf de door hem bepaalde data, teneinde uiteindelijk de verkiesbaarheid van deze afnemers te verwezenlijken tegen uiterlijk 31 december 2006." Daar is dus de mogelijkheid gecreëerd om rekening houdend met de evolutie van de elektriciteitsmarkt bij KB die datum te vervroegen. Dat staat dus expliciet in het voorontwerp van wet. Natuurlijk als er niets gebeurt op de elektriciteitsmarkt, blijft het 1 januari 2007. Ik denk dat we daar dus ook over een belangrijke hefboom beschikken.

Wat de impact op de gemeentelijke financiën betreft, blijft het debat open. Mijn ervaring in dit verband is dat in mijn partij een aantal mandatarissen zeer gevoelig zijn voor de gezondheid van de gemeentelijke financiën en dus voor de gevolgen van de liberalisering op deze gemeentelijke financiën. In alle partijen zal men ongetwijfeld mensen aantreffen die bekommerd zijn over de gemeentelijke financiën. Gezien de bestaande bekommernissen bij vele mandatarissen mag men er redelijkerwijze van uitgaan dat algemeen wordt verwacht dat de liberalisering vrij grote financiële gevolgen zal hebben. Maar het gaat hier om een algemene economische evolutie die vanuit Europa gestuurd wordt en waarbij wij er moeten over waken dat de concurrentiële positie van de eindafnemers zoveel mogelijk wordt beschermd en concurrentieel gehouden.

Wat de onafhankelijkheid van de regulator betreft, mijnheer Jos Geysels, begrijp ik niet goed dat u daar nog aan twijfelt.

De heer Jos Geysels : Ik heb gewoon geciteerd wat u in uw nota's aanvaard door de Vlaamse regering daarover gezegd heeft en dat vergeleken met de uiteindelijke resultaten gebaseerd op de notificatie van de laatste interministeriële conferentie voor Economie en Energie van 9 december 1998. Ik zie niet goed in wat op welke wijze door de ICEE op uw bedenking is ingegaan.

Minister Eric Van Rompuy : In de notificatie van de ICEE heb ik volgende zin laten opnemen : "De autonomie van de netbeheerder is cruciaal voor de goede werking van de markt en moet bijgevolg in uitvoeringsbesluiten maximaal worden gewaarborgd." Ik heb dit in de notificatie laten opnemen om over meer waarborgen te beschikken dat wat in de wet staat ook zou worden uitgevoerd.

Een tweede aandachtspunt dat ik heb laten opnemen betreft de onderhandelde toegang tot het net : "Wat de onderhandelde toegang tot het net betreft, moeten de principes van transparantie en niet-discriminatie worden gegarandeerd. De naleving van deze principes wordt best in het voorontwerp ingeschreven."

Het derde aandachtspunt dat ik heb laten opnemen is : "Het controlecomité voor Gas en Elektriciteit blijft de regulator van de gebonden markt. De meest representatieve organisaties van KMO's die lid zijn van de Commissie, moeten het tevens zijn van het controlecomité, te meer daar in het voorontwerp van wet een specifieke tarifiering voor KMO's in de twee segmenten van de markt wordt voorzien". We moeten dus waakzaam blijven, maar binnen de ICEE waren er oorspronkelijk grote vragen bij het nut van een onafhankelijke regulator. Vermits de Europese Commissie dit in zijn richtlijn duidelijk naar voren heeft gebracht, moeten we erover waken dat dit goed uitgevoerd wordt.

In verband met de "stranded costs" geef ik het woord aan mijn kabinetsadviseur, de heer Luc Peeters.

De heer Luc Peeters, kabinetsadviseur : Door de federale regering is een voorstel tot regeling van de stranded costs aan de Europese Commissie overgezonden. Het zal dus de Europese Commissie zijn en niet de federale regering die zal bepalen welke kosten kunnen worden aanvaard. In de memorie van toelichting bij het voorontwerp van wet staat

duidelijk dat de Europese Commissie uitspraak zal doen over het voorstel dat is voorgelegd.

De heer Jos Geysels : Wat u zegt, is belangrijk. Maar rond een belangrijk gedeelte van die stranded costs, namelijk alles wat te maken heeft met het nucleair passief (zoals beschreven in de reeds geciteerde brief van minister Elio Di Rupo) blijft het voorontwerp zeer vaag. België heeft wat de stranded costs betreft grote vrijheidsgraden wat de opinie van de Europese Commissie terzake ook moge zijn. Nu vraag ik mij af of de bepalingen inzake de stranded costs in dit voorontwerp van wet conform zijn met de vigerende wetgeving die werd aangenomen na het uitspitten van het Transnuclearschandaal. Ik bedoel dat als België een wet heeft, die bepaalt dat een producent financieel verantwoordelijk blijft voor ontmanteling van zijn kerncentrales. Het federaal parlement zal dus moeten oordelen in welke mate die bepalingen in het voorontwerp van wet conform zijn met de bestaande wetgeving. Met deze politieke vraag heeft de Europese Commissie niets te maken.

Maar waarom breng ik het hier toch ter sprake ondanks het feit dat het om een federale bevoegdheid gaat. Dat is omdat de minister in een aantal interpellaties, onder andere van de heer Jean-Marie Bogaert en de heer Ward Beysen, rond deze thematiek in 1998 gezegd heeft dat alhoewel de problematiek van de stranded costs niet tot de bevoegdheid hoort van het Vlaamse Gewest, de gevolgen van die beslissing natuurlijk ook wel het Vlaamse Gewest aanbelangen. Wanneer het federale niveau zou aanvaarden dat het nucleair passief in de ruimste zin onder de definitie van de stranded costs vallen dan zal dit zeer ernstige repercussies hebben voor de tariefvorming.

Minister Eric Van Rompuy : U doelt op de brief van minister Elio Di Rupo aan de Europese Commissie ?

De heer Jos Geysels : Mijnheer de minister, op 28 mei 1998 hebt u gezegd dat de problematiek van de stranded costs inderdaad niet tot uw bevoegdheid behoorde, maar dat u tevens ten zeerste bekommerd was over de gevolgen voor elektriciteitsstarieven voor de KMO's en de huishoudens indien de federale overheid zou besluiten het begrip stranded costs breed te interpreteren. Ik citeer : "Het gevaar bestaat dat het de nog gebonden klanten zijn, de KMO's en de huishoudens, die de kosten van het nucleair passief integraal doorgerekend zullen krijgen. Dat is voor ons onaanvaardbaar." Einde citaat.

Minister Eric Van Rompuy : Artikel 19 van het voorontwerp van wet stelt : Bij een in Ministerraad overlegd besluit, na advies van de Commissie, kan de Koning : (...) 3° een fonds oprichten, onder beheer van de Commissie, dat : a) de volledige of een deel van de reële nettokost van de openbare dienstverplichtingen bedoeld in 1° ten laste neemt, voor zover deze kosten een onbillijke last zouden vertegenwoordigen voor de ondernemingen, die tot deze verplichtingen gehouden zijn, ...

De vraag is daar : welke kosten zullen als stranded costs worden erkend ? Ik deel de bekommernis over de gevolgen van de beslissing van de federale overheid in dit verband. Het is de federale regering die heeft geopteerd voor deze formule.

De heer Eddy Schuermans : Ik denk dat men formeel kan stellen dat het voorliggende voorontwerp van wet mogelijk maakt dat er stranded costs worden ingeroepen. Een mogelijkheid die ook in de Europese richtlijn is opgenomen. Artikel 19 blijft zeer vaag over de definitie van de stranded costs en de wijze waarop deze stranded costs zullen gefinancierd worden. Dus het is voorbarig om hierover al verregaande conclusies te trekken. Wel is het zo dat het principe van het invoeren van de stranded costs ingevolge de liberalisering van de energiemarkt, althans voor de sector elektriciteit, door ons zal moeten aanvaard worden. Ik heb begrepen dat dit voor de sector gas niet het geval zal zijn.

De heer Jos Geysels : Over de invulling van de definitie stranded costs en dus ook de invulling van het daaraan verbonden prijskaartje heeft de federale wetgever het laatste woord. Ik ben van oordeel dat de federale wetgever deze discussie dient te voeren binnen het bestaande wettelijke kader dat werd uitgewerkt na het uitbarsten van het Transnuclearschandaal. Verder blijf ik er bij dat de Vlaamse regering – conform de door haar eerder ingenomen standpunten – gebruik dient te maken van de in de notificatie van 9 december 1998 van de ICEE aangekondigde dialoog (om parallel met de behandeling van het voorontwerp in het Parlement een aantal samenwerkingsakkoorden af te sluiten) om alles te doen wat in haar macht ligt om het probleem van de stranded costs zoveel mogelijk in positieve zin bij te sturen.

Indien de bepalingen inzake de stranded costs zo vaag omschreven blijven als nu in het voorontwerp van wet zullen de gevolgen voor de gemeenten en de gebonden klanten zeer spectaculair zijn. De vaagheid van de bepalingen inzake de stranded costs geven de betrokken partners bovendien bijzonder veel vrijheid. Een van de partners beheert

immers meer dan 93 % van de elektriciteitsmarkt en bevindt zich dus feitelijk in een monopoliepositie. De politieke afwikkeling van dit probleem zal ook zijn invloed hebben op het ontwerp van decreet dat de minister in dit verband zal indienen.

Mijnheer Eric Van Rompuy : Wat de indiening van het ontwerp van decreet in het Vlaams Parlement betreft, hebben wij vertraging opgelopen omdat voor een aantal punten die de Vlaamse regering in het decreet wenst te regelen diende gewacht te worden op bepalingen in de wet betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt (bijvoorbeeld inzake de normen voor hernieuwbare energie). Toch zullen wij pogen om een voorontwerp van decreet in de Vlaamse regering te laten goedkeuren en het voor te leggen aan de betrokken adviesorganen. Ik vrees echter dat het ontwerp van decreet pas na de hernieuwing van het Vlaams Parlement zal worden ingediend.

De heer Jos Geysels : Dat betekent dat wat men bereikt heeft in de ICEE – ik denk dan met name aan artikel 15 van het voorontwerp inzake de vervroeging van de datum op dewelke de distributeurs in aanmerking konden worden genomen – op zijn vroegst dit najaar in een ontwerp van decreet wordt gegoten. Dit terwijl de wet betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in elk geval gestemd wordt voor de ontbinding van de Kamers op 5 mei. Daarom zou ik de minister willen vragen dat, als de Vlaamse regering inderdaad een aantal toezeggingen van de federale regering heeft gekregen, – en dit moet toch blijken uit een nota van de federale regering van 18 december 1998 – hij alles zou doen opdat wat politiek reeds is verworven door deze Vlaamse regering nog als een ontwerp van decreet zou worden goedgekeurd.

Minister Eric Van Rompuy : Dit gaan we in alle geval proberen. Ik denk dat dat moet mogelijk zijn. U mag daarbij niet uit het oog verliezen dat de Vlaamse regering ertoe gehouden is dit voorontwerp van decreet aan een aantal adviesorganen voor te leggen. Bovendien moet men er rekening mee houden dat de Raad van State voor een ernstig advies over zulk voorontwerp van decreet toch anderhalve maand zet.

De heer Jos Geysels : Want u had het ontwerp eigenlijk aangekondigd voor midden 1998.

Minister Eric Van Rompuy : We konden geen vooruitgang boeken zonder een voorontwerp van wet. Als men ziet hoe de inhoud van het voorontwerp van wet – bijvoorbeeld inzake de gehanteerde definities – is bijgestuurd, lijkt het mij een ver-

standige beslissing geweest te zijn, te wachten op het wettelijk kader dat nu wordt geschapen. Ik meen dat wij dit dossier, in overleg met onze administratie, goed hebben voorbereid en ik vermoed dat we het voorontwerp van decreet tegen Pasen aan de Vlaamse regering zullen kunnen voorleggen. Reken dan nog twee à drie maanden voor de inwinning van de nodige adviezen. Hoofdzaak zal dus zijn dat we al een voorontwerp door deze Vlaamse regering laten goedkeuren waarin dat onze posities duidelijk zijn afgebakend. Maar ik verwacht ook nog wel discussies bij de behandeling van het ontwerp in het federaal parlement.

De voorzitter : Collega's hiermee kunnen wij deze gedachtewisseling afronden. Ik dank iedereen voor zijn constructieve inbreng.

De verslaggever,

De voorzitter,

Eddy SCHUERMANS Robert VOORHAMME

BIJLAGEN

BIJLAGE 1

Nota aan de leden van de Vlaamse regering (VR/98/1812/DOC/1358)
betreffende de Interministeriële Conferentie en Energie van 9 december 1998,
standpuntbepaling van de Vlaamse regering inzake het verslag van
de zitting van 9 december 1998 van de Interministeriële Conferentie Economie en Energie

NOTA AAN DE LEDEN VAN DE VLAAMSE REGERING**Betreft : Interministeriële Conferentie Economie en Energie van 9 december 1998**

Als bijlage gaat de notificatie van de afsluiting van de Interministeriële Conferentie Economie en Energie van 9 december 1998 (bijlage 1).

Deze Interministeriële Conferentie werd door de federale regering samengeroepen in het kader van artikel 6, § 3, 3° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen. Dit artikel stelt dat over de grote lijnen van het nationale energiebeleid een overleg met de Gewesten dient te worden georganiseerd.

Op de Interministeriële Conferentie werd het voorontwerp van wet betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt besproken.

Dit voorontwerp van wet - versie van 3 december 1998 (bijlage 2) - geeft verder uitvoering aan de oriëntatienota van de federale regering van 9 oktober 1998. Deze oriëntatienota werd met een ontwerp van reactie op 27 oktober 1998 aan de Vlaamse regering voorgelegd (VR/98/27.10/Med 10).

De federale regering drukt erop dat het voorontwerp van wet enkel slaat op de federale bevoegdheden inzake de omzetting van de Richtlijn 96/92. In de memorie van toelichting (bijlage 3) wordt dit duidelijk onderlijnd.

Niettegenstaande dit gegeven, heeft de federale regering bij de principiële goedkeuring van het voorontwerp van wet wel rekening gehouden met de suggesties van de gewesten om het ontwerp op een aantal punten aan te vullen of te verduidelijken.

De definities werden op die manier in overeenstemming gebracht met de door de gewesten gewenste begripsomschrijvingen.

In het kader van de Interministeriële Conferentie werden er aanpassingen aan het voorontwerp van wet aangebracht die de federale regering moeten mogelijk maken een ondersteunend beleid voor de gewestbevoegdheden te voeren. Dit ondermeer inzake de vaststelling voor de terugleververgoeding voor elektriciteit opgewekt door een warmtekrachtinstallatie (aanvulling artikel 18).

Tevens werd de wettelijke basis gelegd voor het vastleggen van de richtsnoeren voor de distributienettarieven.

De federale regering en de andere gewesten zijn op het punt van het tijds kader voor de vrijmaking van de distributiemaatschappijen niet ingegaan op het tussenvoorstel van het Vlaamse Gewest. Noch een onmiddellijke verkiesbaarheid van de distributiemaatschappijen, noch een koppeling van de verkiesbaarheid aan de rechtstreekse klanten werd door de federale regering wenselijk geacht omwille van de stabiliteit van de Belgische elektriciteitsmarkt.

Gezien het vaststellen van de verkiesbaarheidscriteria voor de klanten aangesloten op het transmissienet (waaronder de distributiemaatschappijen) een federale bevoegdheid is, heeft het Vlaamse Gewest zich bij deze houding moeten neerleggen.

Het in het voorontwerp van wet vooropgestelde tijds kader voor de vrijmaking van de distributiemaatschappijen werd wel aangepast. De distributiemaatschappijen zullen vanaf 1 januari 2007 vrij hun leverancier van elektriciteit kunnen kiezen. Deze aanpassing biedt de distributiemaatschappijen meer duidelijkheid en houvast wat het liberaliseringskader betreft dan de formulering die in de eerste versie van het voorontwerp was opgenomen. Met deze duidelijk tijds kalender kan de sector zich beter voorbereiden op de komende vrije markt.

De gewesten beschikken bovendien nog over de mogelijkheid om, door het vrijmaken van de klanten van de distributiemaatschappijen, de markttoegang voor de distributiemaatschappijen te versnellen. Deze bevoegdheid wordt expliciet in de notificatie van de Interministeriële Conferentie bevestigd.

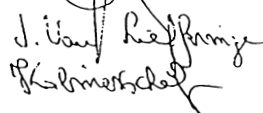
Tussen de federale regering en de gewesten werd tenslotte afgesproken dat over een aantal belangrijke aspecten van het energiebeleid en de organisatie van de markt een dialoog zal worden opgestart met het oog op het afsluiten van samenwerkingsakkoorden.

Het voorstel van beslissing heeft geen budgettaire weerslag.

Voorstel van beslissing

De Vlaamse regering hecht haar goedkeuring aan het verslag van de zitting van 9 december 1998 van de Interministeriële Conferentie Economie en Energie

Eric Van Rompuy

J. Van Riepen
Kabinetschef

Kabinet van de Vice-Eerste Minister,
Minister van Landsverdediging
en Energie

De Kabinetschef

CCTP, vm, vm, conf.intern.4.

Mijnheer de Minister,

1000 BRUSSEL, de 14 DEC. 1998
Lambermontstraat 8
Tel. : 02/550 28 11

B4

Mijnheer E. VAN ROMPUY
Minister van Economie, KMO,
Landbouw en Media
Kreupelenstraat 2
1000 Brussel

Kabinet van de Vice-Eerste Minister
van Economie, KMO, Landbouw en Media

DATUM: 15 -12- 1998

NR: 18550

Hierbij kunt u in bijlage de notificatie van de vergadering van de Interministeriële Conferentie over Economie en Energie van 9 december 1998, met betrekking tot de omzetting in het Belgisch recht van de Europese Richtlijn van 19 december 1996 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit.

Deze notificatie neemt uw laatste opmerkingen op, die op vrijdag 11 december 1998 werden geformuleerd.

Met de meeste hoogachting,

Th. PAELINCK

Kabinet van de Vice-Eerste Minister,
Minister van Landsverdediging
en Energie

1000 BRUSSEL, de 11 DEC. 1998
Lambermontstraat 8
Tel. : 02/550 28 11

Interministeriële Conferentie voor Economie en Energie
Vergadering van 9 december 1998

Notificatie

Verantwoording van het overleg

De Interministeriële Conferentie voor Economie en Energie van 9 december 1998 handelt over het ontwerp van wet betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt.

Gezien de omzetting van de Richtlijn 96/92 raakt aan de grote lijnen van het nationale energiebeleid dient een overleg met de Gewesten te worden georganiseerd, in toepassing van artikel 6, §3, 3° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen.

Etappe van het overleg

Op 22 september werd het voorstel van een oriënteringsnota, van de Minister belast met de Energie, in verband met de omzetting in Belgische recht van de Europese Richtlijn 96/92 aan de Gewesten opgestuurd. Op 9 oktober 1998 heeft de (Federale) Ministerraad deze oriënteringsnota, die de grote lijnen schetst die bij de omzetting van de Richtlijn moeten worden gerespecteerd, goedgekeurd en de Minister belast met de energie gevraagd de bemerkingen van de Gewesten in te winnen voor het begin van de maand november.

Aldus werd op 16 oktober 1998 de goedgekeurde oriënteringsnota voor commentaar opgestuurd aan de Gewesten. De opmerkingen van het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest werden ontvangen.

Een eerste voorstel van voorontwerp van wet werd aan de Gewesten opgestuurd op 20 november 1998 samen met een uitnodiging voor een bijeenkomst van de Interministeriële Conferentie voor Economie en Energie (ICEE) op 9 december 1998. Verder werd aan de Gewesten gevraagd vertegenwoordigers aan te duiden voor een vergadering op 25 november 1998 waar een technische toelichting van het wetsontwerp werd gegeven en een voorbereidende werkgroep op 7 december 1998.

Op 3 december 1998 hebben de Gewesten het voorontwerp van wet dat aan de Ministerraad van 4 december 1998 werd voorgelegd, ontvangen samen met een herinnering aan de vergadering van 7 december 1998 en de bijeenkomst van de ICEE op 9 december 1998.

Op 4 december 1998 heeft de Federale Ministerraad akte genomen van het voorontwerp van wet betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt voorgesteld door de Minister van Energie en besproken binnen een federale werkgroep.

De Ministerraad heeft de Minister van Energie gevraagd dit voorontwerp aan de Gewesten over te maken met het oog het overleg in het kader van de Interministeriële Conferentie voor Economie en Energie (ICEE) onder meer over de datum en de criteria die worden voorzien inzake de verkiesbaarheid van de distributie.

De Interministeriële Conferentie van 9 december 1998 sluit het overleg met de Gewesten af.

Hebben hieraan deelgenomen:

Voor de Federale Regering:

- Mijnheer J.-P. PONCELET, Vice-Eerste Minister en Minister van Landsverdediging, belast met Energie, en Voorzitter van de ICEE,
- Mijnheer T. PAELINCK, Kabinetschef van de Vice-Eerste Minister en Minister van Landsverdediging, belast met Energie, J.-P. PONCELET, en Secretaris van de ICEE,
- Mijnheer F. VANDERMARLIERE, Adjunct-Kabinetschef van de Vice-Eerste Minister en Minister van Landsverdediging, belast met Energie, J.-P. PONCELET,
- Mijnheer M. JANSSEN, Medewerker in het Kabinet van de Vice-Eerste Minister en Minister van Landsverdediging, belast met Energie, J.-P. PONCELET,
- Juffrouw V. MOENS, Medewerker in het Kabinet van de Vice-Eerste Minister en Minister van Landsverdediging, belast met Energie, J.-P. PONCELET,
- Mijnheer B. LACROSSE, Medewerker van de Vice-Eerste Minister en Minister van Economie en Telecommunicatie, belast met Buitenlandse Handel, E. DI RUPO,
- Mijnheer T. DE GRUNNE, Medewerker van de Minister van Landbouw en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen, K. PINXTEN.

Voor de Waalse Regering :

- Mijnheer W. ANCION, Minister van Wetenschappelijk Onderzoek, Technologische Ontwikkeling, Internationale Betrekkingen en Sport,
- Mijnheer J. PIRMOLIN, Attaché in het Kabinet van de Minister van Wetenschappelijk Onderzoek, Technologische Ontwikkeling, Internationale Betrekkingen en Sport, W. ANCION,
- Mijnheer J.-P. DELFOSSE, Adviseur van de Minister-Voorzitter van de Waalse Regering belast met Economie, Buitenlandse Handel, KMO's, Toerisme en het Patrimonium, R. COLLIGNON.

Voor de Vlaamse Regering :

- Mijnheer E. VAN ROMPUY, Minister van Economie, KMO's, Landbouw en Media,
- Mijnheer L. PEETERS, Adviseur van de Minister van Economie, KMO's, Landbouw en Media, E. VAN ROMPUY.

Voor de Regering van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest :

- Mijnheer S. VANACKERE, Kabinetschef van de Minister van Economie, Financiën, Begroting, Energie en Buitenlandse Betrekkingen, J. CHABERT,
- Mijnheer R. ZEEUWS, Adviseur van de Minister van Economie, Financiën, Begroting, Energie en Buitenlandse Betrekkingen, J. CHABERT,.

Resultaat van het overleg

1. Tijdens de voorbereidende vergaderingen hebben de leden van de ICEE vastgesteld dat het voorontwerp van wet enkel kan slaan op de federale bevoegdheden inzake de omzetting van de Richtlijn 96/92. Toch hebben zij de wens uitgedrukt dat het ontwerp wordt aangepast op het aantal punten van het dispositief en dat in de memorie van toelichting een aantal verduidelijkingen worden opgenomen, inzonderheid:

A. Aanpassingen van het dispositief

Art. 2, 3°: Het woord “distributeur” wordt ingevoegd na het woord “producent”.

Art. 2, 9°: De woorden “in uitvoering van de wet van 10 maart 1925 op de elektriciteitsvoorziening” worden weggelaten.
De woorden “ongeacht of hij de betreffende elektriciteit verkoopt” worden na het woord “verzorgt” toegevoegd.

Art. 2, 10°: Het woord “eindafnemer” wordt vervangen door het woord “afnemer”.

Art. 2, 23°: Het woord “eindafnemer” wordt vervangen door het woord “afnemer”.

Art. 2, 25°: Wordt vervangen door:

“Hernieuwbare energie”: energiebronnen andere dan fossiele brandstoffen en kernsplitsing inzonderheid: hydraulische energie, windenergie, zonne-energie, biogas en organische producten van afvalstoffen van de land- en bosbouw en huishoudelijk afval.

Art. 11 in fine: De volgende bepaling wordt toegevoegd:

De Koning kan, onder de voorwaarden die hij bepaalt en na overleg met de Gewestregeringen, het toepassingsgebied van dit artikel uitbreiden tot de tarieven voor aansluiting op het distributienet en het gebruik ervan.

Art. 15 §5 : Alle leden van de ICEE sluiten zich aan bij het volgende voorstel :

“§ 5 - Onverminderd de bepalingen van § 4 komen de distributeurs integraal in aanmerking vanaf 1 januari 2007”.

Het Vlaamse Gewest dat de volgende tekst had voorgesteld ter vervanging van artikel 15, §5 :

“§ 5 - Onverminderd de bepalingen van § 4 komen de distributeurs integraal in aanmerking vanaf het moment dat alle categorieën van eindafnemers die op het transmissienet zijn aangesloten in aanmerking komen.”

heeft, na vastgesteld te hebben dat er geen consensus mogelijk is rond haar voorstel, zich aangesloten bij het standpunt van de andere leden van de ICEE op voorwaarde dat zou worden verduidelijkt in de memorie van toelichting dat, uiteraard, in toepassing van § 4, de Gewesten vrij blijven de verkiesbaarheid van de distributieondernemingen te anticiperen door hun eindafnemers verkiesbaar te verklaren. Aldus kunnen zij de datum en de graad van openstelling van de distributieondernemingen moduleren in functie van de evolutie van de markt.

Art. 18 : De volgende paragraaf wordt toegevoegd:

De Koning kan bij een in Ministerraad overlegd besluit, na overleg met de Gewestregeringen, de Minister machtigen om op aanbeveling van het Controlecomité minimumprijzen te bepalen van de elektriciteit opgewekt in warmte-krachtkoppelingsinstallaties, die beantwoorden aan specifieke kwaliteitseisen, en die aangekocht wordt door elektriciteitsondernemingen met het oog op de levering aan niet in aanmerking komende afnemers.

B. Verduidelijking in de memorie van toelichting

Art. 12 : Plan voor de ontwikkeling van het transmissienet

Het Directiecomité moet er over waken dat de vertegenwoordigers van de Gewesten in de Algemene Raad worden geconsulteerd bij de opstelling van het plan voor de ontwikkeling van het transmissienet.

Art. 21, §2, 17°:

De term “wetten “ wordt gebruikt in zijn generische betekenis en kan aldus ook slaan op door de Gewesten uitgevaardigde Ordonnanties en Decreten.

De Federale Minister van Energie heeft hiervan akte genomen en zal deze voorstellen ter attentie brengen van de Federale Regering.

2. De leden van de ICCE vragen overigens dat volgend op het overleg een dialoog zou worden ingesteld parallel met de behandeling van het voorontwerp in het Parlement met het oog op het afsluiten van samenwerkingsakkoorden betreffende de volgende punten:

- De verduidelijking van de grensgebieden inzake de afbakening van de transport- en distributienetten door een technische afbakening ervan. Daarbij zijn de leden van de ICEE overeengekomen dat deze afbakening de vorm moet aannemen van een inventaris van de lijnen behorend tot het transmissie- en distributienet. Zij belasten een werkgroep, onder het voorzitterschap van de Federale Minister van Energie, een ontwerp van inventaris voor te bereiden in samenwerking met de operatoren in de sector.

- Het bepalen van de wijze waarop de Gewesten bij de werking van de Commissie tot Regulering van de Elektriciteit zullen worden betrokken.
- De verduidelijking van de grensgebieden inzake de afbakening van de bevoegdheden inzake de productie en de coördinatie van de procedures voor het aanvragen van vergunningen voor nieuwe productie-installaties en directe lijnen
- Op het vlak van de verplichtingen van openbare dienstverlening, de sociale aspecten van de leveringsvoorwaarden.
- Met eerbiediging van de respectievelijke bevoegdheden zullen de Gewesten en de Federale Regering gezamenlijk onderzoeken hoe hernieuwbare energiebronnen het best kunnen worden aangemoedigd in een geliberaliseerde markt.

3. De Gewesten wensen tevens de aandacht te trekken op de volgende punten :

- De autonomie van de netbeheerder is cruciaal voor de goede werking van de markt en moet bijgevolg in de uitvoeringsbesluiten maximaal worden gewaarborgd.
- Wat de onderhandelde toegang tot het net betreft, moeten de principes van transparantie en niet-discriminatie worden gegarandeerd. De naleving van deze principes wordt best in het voorontwerp ingeschreven.
- Het Controlecomité voor Gas en Elektriciteit (CCEG) blijft de regulator van de gebonden markt. De meest representatieve organisatie van KMO's die lid zijn van de Commissie moeten het tevens zijn van het Controlecomité, te meer daar in het voorontwerp van wet een specifieke tarifiering voor KMO's in de twee segmenten van de markt wordt voorzien.

4. De aanwezige leden van de ICEE stellen vast dat de procedure van overleg met de Gewesten in toepassing van artikel 6, §3, 3° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen heeft plaats gehad.

5. De aanwezige leden van de ICEE keuren deze notificatie goed.

Th. PAELINCK
Secretaris

VOORONTWERP VAN WET BETREFFENDE DE ORGANISATIE VAN DE MARKT VOOR ELEKTRICITEIT

HOOFDSTUK I. - *Algemeen*

Artikel 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2. Voor de toepassing van deze wet moet worden verstaan onder:

1° “zelfopwekker”: elke natuurlijke of rechtspersoon die hoofdzakelijk voor eigen gebruik elektriciteit produceert;

2° “afnemer”: elke eindafnemer, distributeur of tussenpersoon;

3° “in aanmerking komende afnemer”: elke afnemer die, krachtens artikel 15 of de wetgeving van een andere Lid-Staat van de Europese Unie, het recht heeft om contracten voor de levering van elektriciteit te sluiten met een producent of een tussenpersoon van zijn keuze en, te dien einde, het recht heeft om toegang te krijgen tot het transmissienet tegen de voorwaarden bepaald in artikel 14, §1;

4° “eindafnemer”: elke natuurlijke of rechtspersoon die elektriciteit koopt voor eigen gebruik;

5° “warmtekrachtkoppeling”: de gecombineerde productie van elektriciteit en warmte;

6° “Controlecomité”: het Controlecomité voor de Elektriciteit en het Gas bedoeld in de artikelen 170 tot 172 van de wet van 8 augustus 1980 betreffende de budgettaire voorstellen 1979-1980, gewijzigd door het koninklijk besluit nr. 147 van 30 december 1982;

7° “Commissie”: de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit, opgericht door artikel 21;

8° “Richtlijn 96/92”: de Richtlijn 96/92/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 december 1996 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit;

9° “distributeur”: elke natuurlijke of rechtspersoon die de distributie van elektriciteit op het Belgisch grondgebied verzorgt in uitvoering van de wet van 10 maart 1925 op de elektriciteitsvoorziening;

10° “distributie”: het transport van elektriciteit langs distributienetten met het oog op de levering ervan aan eindafnemers;

11° “geassocieerde onderneming”: elke geassocieerde onderneming in de zin van artikel 6 van het koninklijk besluit van 6 maart 1990 op de geconsolideerde jaarrekening van de ondernemingen;

12° “verbonden onderneming”: elke verbonden onderneming in de zin van Hoofdstuk III, Afdeling I, rubriek IV.A, van de bijlage bij het koninklijk besluit van 8 oktober 1976 met betrekking tot de jaarrekening van de ondernemingen;

13° “broeikasgassen”: de gassen die in de atmosfeer infrarode straling absorberen en weer uitstralen en inzonderheid koolstofdioxide (CO₂), methaan (CH₄), stikstofdioxide (N₂O), hydrofluorcarbon (HFC), perfluorocarbon (PFC) en zwavelhexafluoride (SF₆);

14° “netbeheerder”: de beheerder van het transmissienet, aangewezen overeenkomstig artikel 9;

15° “tussenpersoon”: elke natuurlijke of rechtspersoon die elektriciteit koopt met het oog op de doorverkoop ervan, behalve een producent of een

distributeur;

16° “directe lijn”: elke elektriciteitslijn ter aanvulling van het transmissienet, met uitzondering van de lijnen die deel uitmaken van een distributienet;

17° “Minister”: de federale Minister bevoegd voor energie;

18° “ontwikkelingsplan”: het plan voor de ontwikkeling van het transmissienet, opgesteld in uitvoering van artikel 12;

19° “producent”: elke natuurlijke of rechtspersoon die elektriciteit produceert, met inbegrip van elke zelfopwekker;

20° “indicatief programma”: het indicatief programma van de productiemiddelen voor elektriciteit, opgesteld in uitvoering van artikel 3;

21° “neteigenaars”: de eigenaars van de infrastructuur en uitrusting die het transmissienet vormen, behalve, in voorkomend geval, de netbeheerder;

22° “technisch reglement”: het technisch reglement voor het beheer van het transmissienet en de toegang ertoe, opgesteld in uitvoering van artikel 10;

23° “distributienet”: elk net dat werkt aan een spanning die gelijk is aan of lager is dan 70 kilovolt, voor het vervoer van elektriciteit naar eindafnemers op regionaal of lokaal niveau;

24° “transmissienet”: het nationaal transmissienet voor elektriciteit, dat de bovengrondse lijnen, ondergrondse kabels en installaties omvat die dienen voor het vervoer van elektriciteit van land tot land en naar rechtstreekse afnemers van de producenten en naar distributeurs gevestigd in België, alsook voor de koppeling tussen elektrische centrales en tussen elektriciteitsnetten;

25° “hernieuwbare energiebronnen”: hydraulische energie, windenergie, zonne-energie, biogas en organische producten en afvalstoffen van de land- en bosbouw;

26° “transmissie”: het vervoer van elektriciteit langs het transmissienet met het oog op de levering ervan aan eindafnemers of distributeurs;

27° “netgebruiker”: elke natuurlijke of rechtspersoon die als leverancier of afnemer op het transmissienet is aangesloten.

HOOFDSTUK II. - *Productie*

Art. 3. §1. De Commissie stelt een indicatief programma van de productiemiddelen voor elektriciteit vast in samenwerking met de Administratie voor Energie van het federaal Ministerie van Economische Zaken en na raadpleging van de netbeheerder, het federaal Planbureau, het Controlecomité, de Interdepartementale Commissie voor de duurzame ontwikkeling en de Gewestregeringen. Het indicatief programma is onderworpen aan de goedkeuring van de Minister.

Het indicatief programma is een tienjarenprogramma; het wordt om de drie jaar aangepast voor de volgende tien jaar, overeenkomstig de procedure bepaald in het eerste lid. Het wordt voor de eerste maal opgesteld binnen twaalf maanden vanaf de inwerkingtreding van dit artikel.

§2. Het indicatief programma bevat de volgende elementen:

1° het maakt een schatting van de evolutie van de vraag naar elektriciteit op middellange en lange termijn en identificeert de behoeften aan productiemiddelen die daaruit voortvloeien;

2° het bepaalt de richtsnoeren inzake de keuze van primaire bronnen met zorg voor een gepaste diversificatie van de brandstoffen, de bevordering van het gebruik van hernieuwbare energiebronnen en de inpassing van de randvoorwaarden inzake leefmilieu bepaald door de Gewesten;

3° het bepaalt de aard van de aan te bevelen productiekanalen met zorg voor de bevordering van productietechnologieën met lage emissie van broeikasgassen;

4° het evalueert de behoefte aan openbare dienstverplichtingen in het domein van de productie, alsook de efficiëntie en de kost van deze verplichtingen.

§3. De Minister maakt het indicatief programma over aan de federale Wetgevende Kamers, de Gewestregeringen en het Controlecomité. Hij ziet erop toe dat het indicatief programma op passende wijze wordt bekendgemaakt.

Art. 4. §1. De bouw van nieuwe installaties voor elektriciteitsproductie is onderworpen aan de voorafgaande toekenning van een individuele vergunning afgeleverd door de Minister op voorstel van de Commissie.

Na advies van de Commissie kan de Koning, tegen de door Hem bepaalde voorwaarden:

1° het toepassingsgebied van het eerste lid uitbreiden tot verbouwingen of andere aanpassingen van bestaande installaties;

2° de bouw van installaties met een laag vermogen vrijstellen van vergunning en onderwerpen aan een procedure van voorafgaande melding aan de Commissie.

§2. Na advies van de Commissie bepaalt de Koning de criteria voor de toekenning van de vergunningen bedoeld in §1, eerste lid. Deze criteria kunnen inzonderheid betrekking hebben op:

1° de veiligheid en de bedrijfszekerheid van de elektriciteitsnetten, de installaties en de bijbehorende uitrusting;

2° de energie-efficiëntie van de voorgestelde installatie, rekening houdend met de internationale verbintenissen van België inzonderheid inzake bescherming van het leefmilieu;

3° de aard van de primaire energiebronnen;

4° de professionele betrouwbaarheid en ervaring van de aanvrager, zijn technische en financiële capaciteit en de kwaliteit van zijn organisatie;

5° de openbare dienstverplichtingen inzake regelmaat en kwaliteit van elektriciteitsleveringen en inzake bevoorrading van afnemers die geen in aanmerking komende afnemers zijn.

§3. Na advies van de Commissie bepaalt de Koning:

1° de procedure voor de toekenning van de vergunningen bedoeld in §1, eerste lid, inzonderheid de vorm van de aanvraag, het onderzoek van het dossier door de Commissie, de termijnen waarbinnen de Minister moet beslissen en zijn beslissing aan de aanvrager moet medelen, en de vergoeding die aan de Commissie moet worden betaald voor het onderzoek van het dossier;

2° de gevallen waarin de Minister de vergunning kan herzien of intrekken en de toepasselijke procedures;

3° wat er met de vergunning gebeurt in geval van overdracht van de installatie of in geval van controlewijziging, fusie of splitsing van de houder van de vergunning en, in voorkomend geval, de te vervullen voorwaarden en de te volgen procedures voor het behoud of de hernieuwing van de vergunning in deze gevallen.

Art. 5. Indien de Commissie, na de gepaste onderzoeken, een significante discrepantie vaststelt tussen de productiemiddelen voorzien door het indicatief programma en de aanvragen van vergunningen voor nieuwe installaties voor elektriciteitsproductie, kan zij, met de instemming van de Minister, een daartoe strekkend bericht bekendmaken in de nationale en internationale pers.

Art. 6. Bij een in Ministerraad overlegd besluit, na advies van de Commissie en overleg met de Gewestregeringen, kan de Koning:

1° maatregelen van marktorganisatie vaststellen voor een verzekerde afzet op de markt, tegen een minimumprijs, van een minimumvolume elektriciteit geproduceerd met aanwending van hernieuwbare energiebronnen;

2° een mechanisme inrichten ter financiering van alle of een deel van de netto-lasten die voortvloeien uit de in 1° bedoelde maatregelen.

Het in het eerste lid, 2°, bedoelde mechanisme wordt, in voorkomend geval, beheerd door de Commissie en kan geheel of gedeeltelijk worden gefinancierd door een toeslag op de tarieven bedoeld in artikel 11 of door een heffing op alle energieverbruikers of objectief bepaalde categorieën van marktoperatoren, volgens de nadere regels bepaald door de Koning in uitvoering van het eerste lid, 2°.

Elk besluit dat krachtens dit artikel wordt vastgesteld, houdt op uitwerking te hebben indien het niet bij wet is bekrachtigd binnen de zes maanden na de datum van zijn inwerkingtreding.

HOOFDSTUK III. - *Beheer van het transmissienet*

Art. 7. Het beheer van het transmissienet wordt waargenomen door één enkele beheerder, aangewezen overeenkomstig artikel 9.

De netbeheerder staat in voor de exploitatie, het onderhoud en de ontwikkeling van het transmissienet, met inbegrip van de koppellijnen daarvan naar andere elektriciteitsnetten, teneinde de continuïteit van de voorziening te waarborgen.

Te dien einde is de netbeheerder inzonderheid belast met de volgende taken:

1° de exploitatie van het transmissienet en het onderhoud ervan;

2° de verbetering, de vernieuwing en de uitbreiding van het transmissienet, inzonderheid in het kader van het ontwikkelingsplan, teneinde een adequate capaciteit te waarborgen om aan de behoeften te voldoen;

3° het technisch beheer van de elektriciteitsstromen op het transmissienet en, in dit kader, de coördinatie van de inschakeling van de productie-installaties en het bepalen van het gebruik van de koppellijnen teneinde een permanent evenwicht te waarborgen tussen de vraag naar en het aanbod van elektriciteit;

4° met het oog hierop, de veiligheid, de betrouwbaarheid en de efficiëntie van het transmissienet te waarborgen en, in dit verband, toe te zien op de beschikbaarheid van de nodige ondersteunende diensten en inzonderheid hulpdiensten in geval van defect van productie-eenheden;

5° de transmissie voor derden in uitvoering van artikel 14.

Art. 8. §1. De netbeheerder moet zijn opgericht onder de vorm van een handelsvennootschap, met maatschappelijke zetel en hoofdbestuur in een Lid-Staat van de Europese Unie. Hij mag geen andere activiteiten ondernemen inzake productie of verkoop van elektriciteit dan de verkopen genoodzaakt door zijn coördinatieactiviteit als netbeheerder, en hij mag geen andere diensten verstrekken op de elektriciteitsmarkt die niet rechtstreeks verband houden met de uitvoering van de taken bedoeld in artikel 7. Hij mag geen rechtstreekse of onrechtstreekse lidmaatschapsrechten aanhouden, in welke vorm ook, in producenten, distributeurs of tussenpersonen.

§2. Bij een in Ministerraad overlegd besluit, na advies van de Commissie en overleg met de neteigenaars, bepaalt de Koning de maatregelen die moeten worden genomen om de onafhankelijkheid en de onpartijdigheid van het beheer van het transmissienet te waarborgen, en inzonderheid:

1° de regels betreffende de samenstelling en de werking van de bestuursorganen van de netbeheerder die beogen te vermijden dat producenten, distributeurs, tussenpersonen of neteigenaars, alleen of in onderling overleg, een aanzienlijke invloed kunnen uitoefenen op het beheer van het transmissienet;

2° andere maatregelen met het oog op bestuursautonomie volgens de beste praktijken van deugdelijk vennootschapsbestuur;

3° de vereisten inzake onafhankelijkheid van het personeel van de netbeheerder ten aanzien van de producenten, distributeurs, tussenpersonen en neteigenaars, inzonderheid vanuit financieel oogpunt;

4° de voorzorgsmaatregelen die door de netbeheerder moeten worden genomen ter bescherming van de vertrouwelijkheid van de commerciële gegevens betreffende de netgebruikers;

5° maatregelen ter voorkoming van elke discriminatie tussen netgebruikers of categorieën van netgebruikers en, in het bijzonder, elke discriminatie ten gunste van verbonden ondernemingen van de netbeheerder;

6° de eventuele verplichting van de netbeheerder om te aanvaarden dat geschillen betreffende de toegang tot het transmissienet, de toepassing van het technisch reglement of de tarieven bedoeld in artikel 11 worden voorgelegd aan bemiddeling of arbitrage overeenkomstig het reglement bedoeld in artikel 26.

Art. 9. §1. Na advies van de Commissie en beraadslaging in Ministerraad wijst de Minister de netbeheerder aan na voorstel van één of meerdere neteigenaars die, afzonderlijk of gezamenlijk, een deel van het transmissienet bezitten dat ten minste 75 procent van het nationaal grondgebied en ten minste twee derden van het grondgebied van elk Gewest bestrijkt.

Bij gebrek aan een dergelijk voorstel binnen drie maanden na de datum van bekendmaking van een bericht van de Minister in het Belgisch Staatsblad, wijst de Minister de netbeheerder aan op voorstel van de Commissie en na beraadslaging in Ministerraad.

§2. De netbeheerder wordt aangewezen voor een hernieuwbare termijn van twintig jaar. In elk geval eindigt zijn mandaat in geval van faillissement, ontbinding, fusie of splitsing. De Minister kan, na advies van de Commissie en beraadslaging in Ministerraad, de aanstelling van de netbeheerder herroepen in geval van:

1° significante wijziging in het aandeelhouderschap van de netbeheerder die de onafhankelijkheid van het beheer van het transmissienet in het gedrang zou kunnen brengen;

2° grove tekortkoming van de netbeheerder aan zijn verplichtingen krachtens deze wet of de uit-

voeringsbesluiten ervan.

§3. De meerwaarden bekomen of vastgesteld naar aanleiding van de inbreng in de netbeheerder, in eigendom of genot, van infrastructuur en uitrusting die deel uitmaken van het transmissienet, worden volledig doch tijdelijk vrijgesteld van inkomstenbelastingen. Artikel 46, §§2 en 3, en, in voorkomend geval, artikel 190 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 zijn op deze inbrengen van toepassing; artikel 442bis van hetzelfde Wetboek is niet van toepassing.

De inbrengen bedoeld in het eerste lid zijn eveneens vrijgesteld van het recht bepaald in artikel 115 van het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten.

De vrijstellingen bedoeld in het eerste en het tweede lid zijn slechts van toepassing voor zover de betrokken inbrengen uitsluitend worden vergoed door toekenning van aandelen of deelbewijzen die het maatschappelijk kapitaal van de netbeheerder vertegenwoordigen.

De inbrengen bedoeld in het eerste lid worden niet beschouwd als leveringen in de zin van artikel 10 van het Wetboek van de belasting over de toegevoegde waarde, met dien verstande dat de overnemer wordt geacht de persoon van de overdrager verder te zetten.

Art. 10. Na advies van de Commissie en overleg met de netbeheerder stelt de Minister een technisch reglement op voor het beheer van het transmissienet en de toegang ertoe.

Het technisch reglement bepaalt inzonderheid:

1° de technische minimumeisen voor de aansluiting op het transmissienet van productie-installaties, distributienetten, uitrusting van direct aangesloten afnemers, koppellijnencircuits en directe lijnen, alsook de termijnen voor aansluiting;

2° de operationele regels waaraan de netbeheerder onderworpen is bij zijn technisch beheer van de elektriciteitsstromen en bij de maatregelen die hij dient te treffen om het hoofd te bieden aan problemen van overbelasting, technische mankementen en defecten van productie-eenheden;

3° in voorkomend geval, de prioriteit die in de mate van het mogelijke, rekening houdend met de noodzakelijke continuïteit van de voorziening, moet worden gegeven aan de productie-installaties die gebruik maken van hernieuwbare energiebronnen, of aan eenheden van warmtekrachtkoppeling;

4° de ondersteunende diensten die de netbeheerder moet inrichten;

5° de gegevens die de netgebruikers aan de netbeheerder moeten verstrekken;

6° de informatie die door de netbeheerder moet worden verstrekt aan de beheerders van andere elektriciteitsnetten waaraan het transmissienet is gekoppeld, teneinde een veilige en efficiënte exploitatie, een gecoördineerde ontwikkeling en de interoperabiliteit van het koppelnet te waarborgen.

Art. 11. §1. De netbeheerder legt elk jaar de tarieven voor de aansluiting op het transmissienet en het gebruik ervan, alsmede de tarieven voor de ondersteunende diensten die hij levert, aan de Commissie ter goedkeuring voor. Deze tarieven dienen te worden vastgesteld met inachtneming van de richtsnoeren bepaald in §2 en de algemene tariefstructuur door de Minister bepaald op voorstel van de Commissie.

§2. De tarieven bedoeld in §1 moeten aan de volgende richtsnoeren beantwoorden:

1° zij zijn niet-discriminerend en transparant;

2° zij worden bepaald in functie van de kosten en maken het de netbeheerder mogelijk om alle reële kosten te dekken die toerekenbaar zijn aan de taken bedoeld in artikel 7;

3° zij houden een billijke winstmarge in ter vergoeding van het kapitaal geïnvesteerd in het transmissienet om de optimale ontwikkeling ervan op lange termijn te waarborgen;

4° in de mate van het mogelijke beogen zij het gebruik van de capaciteit van het transmissienet te optimaliseren;

5° zij zijn op voldoende wijze opgesplitst, inzonderheid:

a) in functie van de voorwaarden en gebruiksmodaliteiten van het transmissienet;

b) wat de ondersteunende diensten betreft;

c) wat de eventuele toeslagen voor openbare dienstverplichtingen in uitvoering van de artikelen 6 en 19, eerste lid, 3°, betreft;

d) wat enige bijdrage tot de dekking van verloren kosten betreft, toegestaan in uitvoering van artikel 24, §§1 en 2, van Richtlijn 96/92;

6° de tariefstructuren zijn uniform voor het gehele grondgebied, zonder opsplitsing volgens geografische zone.

§3. Na advies van de Commissie stelt de Minister de regels vast inzake:

1° de procedure voor de voorlegging en goedkeuring van de tarieven in uitvoering van §1;

2° de bekendmaking van de tarieven bedoeld in §1;

3° de verslagen en gegevens die de netbeheerder aan de Commissie moet verstrekken met het oog

op haar controle van deze tarieven;

4° de basisprincipes die de netbeheerder moet toepassen voor de boekhoudkundige verwerking van de kosten;

5° de doelstellingen die de netbeheerder moet nastreven inzake kostenbeheersing.

Art. 12. §1. De netbeheerder stelt een plan voor de ontwikkeling van het transmissienet op in overleg met de Commissie en na raadpleging van het federaal Planbureau, het Controlecomité en, in voorkomend geval, de neteigenaars. Het ontwikkelingsplan is onderworpen aan de goedkeuring van de Minister.

Het ontwikkelingsplan dekt een periode van zeven jaar; het wordt om de twee jaar aangepast voor de volgende zeven jaar, overeenkomstig de procedure bepaald in het eerste lid. Het wordt voor de eerste maal opgesteld binnen twaalf maanden vanaf de inwerkingtreding van dit artikel.

§2. Het ontwikkelingsplan bevat een gedetailleerde raming van de behoeften aan transmissiecapaciteit, met aanduiding van de onderliggende hypothesen, en bepaalt het investeringsprogramma dat de netbeheerder zich verbindt uit te voeren om aan deze behoeften te voldoen. Het ontwikkelingsplan houdt rekening met de nood aan een adequate reservecapaciteit en met de projecten van gemeenschappelijk belang aangewezen door de instellingen van de Europese Unie in het domein van de transeuropese netten.

§3. Indien de Commissie, na raadpleging van de netbeheerder, vaststelt dat de investeringen voorzien in het ontwikkelingsplan de netbeheerder niet in de mogelijkheid stellen om op een adequate en doeltreffende wijze aan de capaciteitsbehoeften te voldoen, kan de Minister de netbeheerder verplichten om het ontwikkelingsplan aan te passen teneinde aan deze situatie te verhelpen binnen een redelijke termijn. Deze aanpassing

gebeurt overeenkomstig de procedure bepaald in §1, eerste lid.

Art. 13. De personeelsleden van de netbeheerder zijn gebonden door het beroepsgeheim; zij mogen de vertrouwelijke gegevens die hun ter kennis zijn gekomen op grond van hun functie bij de netbeheerder in het kader van de uitvoering van de taken bedoeld in artikel 7, aan niemand bekendmaken, behalve wanneer zij worden opgeroepen om in rechte te getuigen en onverminderd de mededelingen aan beheerders van andere elektriciteitsnetten of aan de Commissie die uitdrukkelijk door deze wet of de uitvoeringsbesluiten ervan zijn bepaald of toegelaten.

Elke overtreding van dit artikel wordt gestraft met de straffen bepaald door artikel 458 van het Strafwetboek. De bepalingen van het eerste boek van hetzelfde Wetboek zijn van toepassing.

HOOFDSTUK IV. - *Toegang tot het transmissienet, directe lijnen, invoer*

Art. 14. §1. De in aanmerking komende afnemers hebben een recht van toegang tot het transmissienet tegen de tarieven vastgesteld overeenkomstig artikel 11.

De netbeheerder kan de toegang alleen weigeren wanneer hij niet over de nodige capaciteit beschikt, of wanneer de aanvrager niet voldoet aan de technische voorschriften bepaald in het technisch reglement. De weigering moet met redenen worden omkleed.

§2. §1 is eveneens van toepassing op de in België gevestigde producenten en tussenpersonen voor de bevoorrading in elektriciteit van hun eigen vestigingen, dochterondernemingen en in aanmerking komende afnemers gevestigd in België

of in andere Lid-Statens van de Europese Unie.

§3. Over de commerciële voorwaarden voor de toegang tot het transmissienet wordt te goeder trouw onderhandeld door de netbeheerder en de betrokken partij voor de volgende contracten:

1° de contracten voor de transit van elektriciteit tussen hoofdnetten, in de zin van artikel 2 van Richtlijn 90/547/EG van de Raad van 29 oktober 1990 betreffende de doorvoer van elektriciteit via de hoofdnetten;

2° in voorkomend geval, als facultatieve afwijking van §1, de contracten voor het vervoer van grote hoeveelheden elektriciteit die beantwoorden aan de criteria bepaald door de Koning, bij een in Ministerraad overlegd besluit, na advies van de Commissie.

De criteria bedoeld in het eerste lid, 2°, hebben bij voorrang betrekking op de betrokken hoeveelheden elektriciteit, de duur en de continuïteit van de verbintenissen en de complementariteit met de curve van belasting van het transmissienet.

De contracten gesloten in uitvoering van het eerste lid, 2°, worden bij de Commissie aangemeld.

Art. 15. §1. De verkiesbaarheid in het transmissienet van in België gevestigde afnemers wordt bepaald overeenkomstig §§2 tot 5.

§2. De eindafnemers die meer dan 100 gigawattuur per jaar verbruiken (op basis van het verbruik op de locatie en met inbegrip van zelfopwekking), komen in aanmerking zodra zij het bewijs leveren, volgens de nadere regels bepaald door de Minister, dat zij dit verbruiksniveau hebben bereikt of het gedurende het lopende jaar zullen bereiken.

§3. Rekening houdend met de evolutie van de openstelling van de elektriciteitsmarkt in de andere Lid-Statens van de Europese Unie, verklaart de Koning, bij een in Ministerraad overlegd be-

sluit, na advies van de Commissie, dat andere categorieën eindafnemers die op het transmissienet zijn aangesloten, in aanmerking komen vanaf de door Hem bepaalde data, teneinde geleidelijk de verkiesbaarheid van al deze afnemers te verwezenlijken tegen uiterlijk 31 december 2006.

§4. De distributeurs komen in aanmerking voor de hoeveelheid elektriciteit verbruikt door hun afnemers die zijn aangewezen als in aanmerking komend binnen hun distributienet, teneinde deze afnemers te bevoorraden.

§5. Rekening houdend met de graad van verkiesbaarheid van de eindafnemers in de distributienetten, kan de Koning, bij een in Ministerraad overlegd besluit, na advies van de Commissie en overleg met de Gewestregeringen, verklaren dat de distributeurs in aanmerking komen vanaf de data en voor de hoeveelheden die Hij bepaalt. De distributeurs dienen in aanmerking te komen voor ten minste 25 procent van de hoeveelheid elektriciteit die door hen wordt ingeschakeld, vanaf uiterlijk 1 januari 2007, en voor de totale hoeveelheid vanaf uiterlijk 1 januari 2010.

Art. 16. §1. De aanleg van nieuwe directe lijnen is onderworpen aan de voorafgaande toekenning van een individuele vergunning afgeleverd door de Minister op voorstel van de Commissie. De Minister kan de aanleg toestaan van elke directe lijn die bestemd is voor de bevoorrading in elektriciteit:

1° door een in België gevestigde producent of tussenpersoon van één van zijn eigen vestigingen, dochterondernemingen of in aanmerking komende afnemers;

2° van een in België gevestigde in aanmerking komende afnemer door een producent of tussenpersoon die in België of in een andere Lid-Staat van de Europese Unie is gevestigd.

§2. Na advies van de Commissie bepaalt de Koning de criteria en de procedure voor de toeken-

ning van vergunningen bedoeld in §1. Dit besluit kan de vergunning afhankelijk stellen van een weigering van toegang tot het transmissienet of van het ontbreken van een aanbod tot gebruik van een distributienet tegen redelijke technische en economische voorwaarden.

§3. Artikel 10 van de wet van 10 maart 1925 op de elektriciteitsvoorziening wordt aangevuld als volgt:

“g. om producenten, tussenpersonen en in aanmerking komende afnemers te verbinden door directe lijnen toegestaan krachtens artikel 16, §1, van de wet van _____ 1999 betreffende de organisatie van de markt voor elektriciteit.”

Art. 17. §1. Bij een in Ministerraad overlegd besluit, na advies van de Commissie, kan de Koning, tegen de door Hem bepaalde voorwaarden, de Minister machtigen om:

1° tot 19 februari 2006 de invoer van elektriciteit afkomstig van andere Lid-Staten van de Europese Unie en bestemd voor in België gevestigde in aanmerking komende afnemers te beperken of te verbieden, voor zover:

a) de graad van openstelling van de elektriciteitsmarkt van de Lid-Staat van oorsprong, in de zin van artikel 19 van Richtlijn 96/92, lager is dan die van de Belgische elektriciteitsmarkt; en

b) de afnemer, indien hij in de Lid-Staat van oorsprong zou zijn gevestigd, geen in aanmerking komende afnemer zou zijn krachtens de wetgeving van deze Staat;

2° de invoer van elektriciteit afkomstig van derde landen of bestemd voor personen die geen in aanmerking komende afnemers zijn, te beperken of te verbieden.

§2. Onverminderd lopende contracten en de verplichtingen van België krachtens internationale verdragen, bepaalt de Koning, bij een in

Ministerraad overlegd besluit, na advies van de Commissie, in welke mate en tegen welke voorwaarden de bepalingen van deze wet van toepassing zijn op producenten of tussenpersonen die ressorteren onder Staten die geen lid zijn van de Europese Unie.

HOOFDSTUK V. - Tarifiering, openbare dienstverplichtingen, boekhouding

Art. 18. §1. Op aanbeveling van het Controlecomité stelt de federale Minister die bevoegd is voor economie, maximumprijzen vast, geldig voor het gehele grondgebied, voor de levering van elektriciteit aan eindafnemers die geen in aanmerking komende afnemers zijn.

De bepalingen van de wet van 22 januari 1945 betreffende de economische reglementering en de prijzen zijn van toepassing met uitzondering van artikel 2, §4, laatste lid, en §5.

§2. Evenzeer kan de federale Minister die bevoegd is voor economie, op aanbeveling van de Commissie maximumprijzen vaststellen voor de levering van elektriciteit aan in aanmerking komende eindafnemers. §1, tweede lid, is van toepassing.

§3. De maximumprijzen bedoeld in §§1 en 2 worden zodanig vastgesteld dat:

1° kruissubsidies tussen categorieën van afnemers worden vermeden;

2° wordt gewaarborgd dat een billijk deel van de productiviteitsverbetering ingevolge de openstelling van de elektriciteitsmarkt op evenwichtige wijze ten goede komt van residentiële en professionele afnemers, waaronder de kleine en middelgrote ondernemingen, in de vorm van een vermindering van de tarieven;

3° de tarieven voor de in 2° bedoelde afnemers geleidelijk worden afgestemd op de beste tariefpraktijken in hetzelfde marktsegment in de andere Lid-Staten van de Europese Unie, rekening houdend met de bijzondere kenmerken van de distributiesector.

Art. 19. Bij een in Ministerraad overlegd besluit, na advies van de Commissie, kan de Koning:

1° de producenten, tussenpersonen en netbeheerder openbare dienstverplichtingen opleggen inzonderheid inzake regelmaat en kwaliteit van elektriciteitsleveringen en inzake bevoorrading van afnemers die geen in aanmerking komende afnemers zijn;

2° als tegenprestatie voor de openbare dienstverplichtingen bedoeld in 1°, afwijken van de bepalingen van de artikelen 4, 14 en 16 voor zover dergelijke afwijkingen strikt noodzakelijk zijn voor de correcte uitvoering van deze verplichtingen;

3° een fonds oprichten, onder beheer van de Commissie, dat:

a) de volledige of een deel van de reële nettokost van de openbare dienstverplichtingen bedoeld in 1° ten laste neemt, voor zover deze kost een onbillijke last zou vertegenwoordigen voor de ondernemingen die tot deze verplichtingen gehouden zijn, alsook, in voorkomend geval, alle of een deel van de kosten en verliezen die elektriciteitsondernemingen niet kunnen terugwinnen wegens de openstelling van de elektriciteitsmarkt, in de mate en voor de duur toegestaan door de Europese Commissie in uitvoering van artikel 24, §§1 en 2, van Richtlijn 96/92;

b) geheel of gedeeltelijk wordt gefinancierd door toeslagen op de tarieven bedoeld in artikel 11 of door heffingen op alle energieverbruikers of objectief bepaalde categorieën van marktoperatoren, volgens de nadere regels bepaald door het-

zelfde besluit.

In voorkomend geval wordt de berekening van de kosten en verliezen bedoeld in het eerste lid, 3°, a), door elke betrokken onderneming gedaan, overeenkomstig de door de Commissie opgestelde methodologie, en door deze laatste geverifieerd.

Elk besluit dat krachtens het eerste lid, 3°, wordt vastgesteld, houdt op uitwerking te hebben indien het niet bij wet is bekrachtigd binnen de zes maanden na zijn inwerkingtreding.

Art. 20. §1. De wet van 17 juli 1975 op de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen en de uitvoeringsbesluiten ervan, alsmede de artikelen 64 tot 66, 77 (met uitzondering van het zesde lid), 80, 80bis en 177bis van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen zijn van toepassing op de netbeheerder en op de beheerders van de distributienetten, producenten, distributeurs en tussenpersonen die vennootschappen of organismen naar Belgisch recht zijn, ongeacht hun rechtsvorm. De jaarrekening van deze ondernemingen specificeert in de toelichting alle significante verrichtingen met verbonden of geassocieerde ondernemingen tijdens het betrokken boekjaar.

§2. De ondernemingen bedoeld in §1 die verticaal of horizontaal geïntegreerd zijn, houden in hun interne boekhouding afzonderlijke rekeningen voor hun productie-, vervoer- en distributieactiviteiten en, in voorkomend geval, voor het geheel van hun activiteiten buiten de elektriciteitssector, zoals zij zouden moeten doen indien deze activiteiten door juridisch onderscheiden ondernemingen werden uitgevoerd.

De jaarrekening van de ondernemingen bedoeld in het eerste lid bevat in de toelichting een balans en een resultatenrekening voor elke categorie van activiteiten, alsmede de regels voor de toerekening van de activa en passiva en de opbreng-

sten en kosten die bij de opstelling van de afzonderlijke rekeningen werden toegepast. Deze regels mogen slechts in uitzonderlijke gevallen worden gewijzigd en deze wijzigingen moeten in de toelichting bij de jaarrekening worden vermeld en naar behoren gemotiveerd.

HOOFDSTUK VI. - *Reguleringsinstantie, geschillenregeling*

Art. 21. §1. Er wordt een Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit, in het Duits “Elektrizitätsregulierungskommission” en afgekort “C.R.E.”, opgericht. De Commissie is een autonoom organisme met rechtspersoonlijkheid, met zetel in het administratief arrondissement Brussel-Hoofdstad.

§2. De Commissie is belast met een raadgevende taak ten behoeve van de overheid inzake de organisatie en werking van de elektriciteitsmarkt, enerzijds, en met een algemene taak van toezicht en controle op de toepassing van de betreffende wetten en reglementen, anderzijds.

Te dien einde zal de Commissie:

1° gemotiveerde adviezen geven en voorstellen voorleggen in de gevallen bepaald door deze wet of de uitvoeringsbesluiten ervan;

2° op eigen initiatief of op verzoek van de Minister of van een Gewestregering onderzoeken en studies uitvoeren in verband met de elektriciteitsmarkt;

3° samenwerken met de Dienst voor de Mededinging bij het onderzoek van de zaken ingeleid krachtens de wet van 5 augustus 1991 tot bescherming van de economische mededinging, overeenkomstig de nadere regels bepaald door de Koning;

4° een bemiddelings- en arbitragedienst inrichten overeenkomstig artikel 26;

5° het secretariaat van de Beroepskamer bedoeld in artikel 27 waarnemen;

6° de vergunningsaanvragen voor de bouw van nieuwe installaties voor elektriciteitsproductie en nieuwe directe lijnen krachtens de artikelen 4 en 16 onderzoeken en controle uitoefenen op de naleving van de voorwaarden van de afgeleverde vergunningen;

7° het indicatief programma opstellen en aanpassen overeenkomstig artikel 3;

8° controle uitoefenen op de naleving door de netbeheerder van de bepalingen van artikel 8 en de uitvoeringsbesluiten ervan;

9° controle uitoefenen op de toepassing van het technisch reglement;

10° controle uitoefenen op de uitvoering van het ontwikkelingsplan door de netbeheerder;

11° de uitvoering van de openbare dienstverplichtingen bedoeld in artikel 19, eerste lid, 1°, en, in voorkomend geval, de toepassing van de afwijkingen toegestaan krachtens artikel 19, eerste lid, 2°, controleren en evalueren;

12° in voorkomend geval, het mechanisme bedoeld in artikel 6 en het fonds bedoeld in artikel 19, eerste lid, 3°, beheren;

13° in voorkomend geval, een methode uitwerken voor de berekening van de kosten en verliezen bedoeld in artikel 19, eerste lid, 3°, a), en deze berekeningen verifiëren;

14° de tarieven bedoeld in artikel 11 goedkeuren;

15° de boekhouding van de ondernemingen van de elektriciteitssector controleren inzonderheid ter verificatie van de naleving van de bepalingen van artikel 20 en de afwezigheid van kruissubsidies

tussen de productie-, vervoer- en distributie-activiteiten;

16° samenwerken met het Controlecomité, overeenkomstig de nadere regels bepaald door de Koning, teneinde het Controlecomité in de mogelijkheid te stellen om de afwezigheid van kruissubsidies na te gaan tussen categorieën van afnemers;

17° alle andere taken uitvoeren die haar door wetten en reglementen betreffende de organisatie van de vrijgemaakte elektriciteitsmarkt worden toevertrouwd.

In de gevallen waarin deze wet of de uitvoeringsbesluiten ervan het advies van de Commissie vereisen, kan deze op eigen initiatief voorstellen doen.

§3. De Commissie legt elk jaar aan de Minister een verslag voor over de uitvoering van haar taken en de evolutie van de elektriciteitsmarkt. De Minister maakt dit verslag over aan de federale Wetgevende Kamers, de Gewestregeringen en het Controlecomité. Hij ziet erop toe dat het verslag op passende wijze wordt bekendgemaakt.

Art. 22. §1. De twee organen van de Commissie zijn het Directiecomité en de Algemene Raad. Zij stellen gezamenlijk een huishoudelijk reglement op dat aan de goedkeuring van de Koning is onderworpen.

§2. Het Directiecomité staat in voor het operationeel bestuur van de Commissie en stelt alle handelingen die nodig of dienstig zijn voor de uitvoering van de opdrachten bedoeld in artikel 21, §2. Het is een college dat beraadslaagt volgens de gewone regels van beraadslagende vergaderingen.

Het Directiecomité bestaat uit een voorzitter en drie andere leden, benoemd bij een in Ministeraad overlegd koninklijk besluit voor een hernieuwbare termijn van zes jaar. In afwijking van

het voorgaande worden, bij de oprichting van de Commissie, twee leden benoemd voor een aanvankelijke termijn van drie jaar. De voorzitter en de leden van het Directiecomité worden gekozen omwille van hun deskundigheid, inzonderheid voor de aangelegenheden die onder de bevoegdheid vallen van de directies die zij moeten leiden.

Bij een in Ministerraad overlegd besluit bepaalt de Koning de onverenigbaarheden met het mandaat van voorzitter of lid van het Directiecomité en de regels die van toepassing zijn op belangenconflicten. De Minister bepaalt de basisprincipes met betrekking tot de bezoldiging van de voorzitter en de leden van het Directiecomité.

§3. Het Directiecomité staat onder het toezicht van de Algemene Raad, die is samengesteld uit vertegenwoordigers van de federale Regering, van werknemers-, werkgevers- en middenstandsorganisaties, en van producenten, distributeurs en verbruikers. De Gewestregeringen worden uitgenodigd om vertegenwoordigers af te vaardigen. Bij een in Ministerraad overlegd besluit, na raadpleging van de Gewestregeringen, bepaalt de Koning de samenstelling en de werking van de Algemene Raad.

De Algemene Raad heeft als taak:

1° op eigen initiatief of op verzoek van de Minister de richtsnoeren te bepalen voor de toepassing van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan;

2° de wijze waarop het Directiecomité zijn taken uitvoert, te evalueren en in dit verband adviezen en aanbevelingen te formuleren aan de Minister en het Directiecomité;

3° een advies te formuleren betreffende elke kwestie die hem door het Directiecomité wordt voorgelegd;

4° samen met het Controlecomité toe te zien op de coördinatie van de activiteiten van de Commissie en van het Controlecomité;

5° een discussieforum te zijn over de doelstellingen en strategieën van het energiebeleid in de elektriciteitssector.

De Algemene Raad kan het Directiecomité om studies of adviezen vragen.

Art. 23. §1. De diensten van de Commissie zijn in vier directies georganiseerd, te weten:

1° een directie voor marktcontentieux die inzonderheid verantwoordelijk is voor de aangelegenheden bedoeld in artikel 21, §2, tweede lid, 3° tot 5°;

2° een directie voor de technische werking van de markt die inzonderheid verantwoordelijk is voor de aangelegenheden bedoeld in artikel 21, §2, tweede lid, 6° tot 11°;

3° een directie voor de controle op de prijzen en de rekeningen die inzonderheid verantwoordelijk is voor de aangelegenheden bedoeld in artikel 21, §2, tweede lid, 13° tot 16°;

4° een administratieve directie die inzonderheid verantwoordelijk is voor het administratief en financieel beheer van de Commissie, de juridische studies, de documentatie en, in voorkomend geval, het beheer van het mechanisme bedoeld in artikel 6 en van het fonds bedoeld in artikel 19, eerste lid, 3°.

§2. Het personeel van de Commissie wordt aangeworven en tewerkgesteld krachtens arbeidsovereenkomsten beheerst door de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten.

§3. De werkingskosten van de Commissie worden gedekt door de bijdragen voor haar tussenkomsten krachtens de artikelen 4, 16 en 26 en door een toeslag op de tarieven bedoeld in artikel

11, ten belope van de bedragen en volgens de nadere regels bepaald bij een in Ministerraad overgelegd koninklijk besluit.

In afwachting dat aan het eerste lid uitvoering is gegeven, kan de Minister van Financiën aan de Commissie terugvorderbare voorschotten verlenen voor een termijn van ten hoogste een jaar, ten laste van de algemene thesauriemiddelen, om de uitgaven te dekken waarin haar begroting voorziet.

§4. De Commissie wordt met de Staat gelijkgesteld voor de toepassing van de wetten en reglementen betreffende de belastingen, heffingen, rechten en vergoedingen van de Staat, de provincies, de gemeenten en de agglomeraties van gemeenten.

Art. 24. §1. Bij de uitvoering van de taken die haar worden opgelegd, kan de Commissie van de netbeheerder en de distributienetbeheerders, als ook van de producenten, distributeurs en tussenpersonen die actief zijn op de Belgische markt, alle nodige inlichtingen vorderen. Zij kan overgaan tot een controle van hun rekeningen ter plaatse.

§2. De leden van de organen en de personeelsleden van de Commissie zijn gebonden door het beroepsgeheim; zij mogen de vertrouwelijke gegevens die hun ter kennis zijn gekomen op grond van hun functie bij de Commissie, aan niemand bekendmaken, behalve wanneer zij worden opgeroepen om in rechte te getuigen en onverminderd §3 en de uitwisseling van informatie met de bevoegde instanties van andere Lid-Statens van de Europese Unie die uitdrukkelijk bepaald of toegestaan zijn door verordeningen of richtlijnen vastgesteld door de instellingen van de Europese Unie.

Elke overtreding van het eerste lid wordt gestraft met de straffen bepaald door artikel 458 van het

Strafwetboek. De bepalingen van het eerste boek van hetzelfde Wetboek zijn van toepassing.

§3. De Commissie mag aan het Controlecomité de inlichtingen mededelen welke nodig zijn voor de uitvoering van zijn taken. De bepalingen van §2 zijn van toepassing op de leden van de organen en de personeelsleden van het Controlecomité wat deze inlichtingen betreft.

Art. 25. De volgende wijzigingen worden aangebracht in artikel 170 van de wet van 8 augustus 1980 betreffende de budgettaire voorstellen 1979-1980, gewijzigd door het koninklijk besluit nr. 147 van 30 december 1982:

1° §1 wordt aangevuld als volgt:

“In de elektriciteitssector is het Comité bevoegd inzake het elektriciteitsverbruik door personen die geen in aanmerking komende afnemers zijn in de zin van de wet van _____ 1999 betreffende de organisatie van de markt voor elektriciteit”;

2° in §2, tweede lid, worden de woorden “de investeringsprogramma’s door de betrokken vennootschappen en hun financieringswijze en inzonderheid het nationaal programma ter uitrusting van de middelen van de productie en het groot vervoer van elektrische energie” geschrapt;

3° in §2, wordt het derde lid vervangen door het volgende lid:

“Het Comité verstrekt een advies over de ontwerpen van het indicatief programma van de productiemiddelen voor elektriciteit en het plan voor de ontwikkeling van het transmissienet.”

Art. 26. De Commissie richt een bemiddelings- en arbitragedienst in voor geschillen betreffende de toegang tot het transmissienet, de toepassing van het technisch reglement en de tarieven be-

doeld in artikel 11. De Commissie neemt het secretariaat van deze dienst waar. De Koning stelt er het reglement van vast op voorstel van de Commissie, en de Minister stelt een lijst op van deskundigen die als bemiddelaars of als arbiters kunnen optreden. De leden van de organen en de personeelsleden van de Commissie kunnen niet als arbiters worden aangewezen.

Art. 27. §1. Binnen de Commissie wordt een autonoom orgaan opgericht, “Beroepskamer” genoemd, dat, op verzoek van één van de partijen, beslist over geschillen tussen de netbeheerder en de netgebruikers betreffende de toegang tot het transmissienet, behalve geschillen inzake contractuele rechten en verbintenissen.

§2. De Beroepskamer bestaat uit een voorzitter, twee andere leden en drie plaatsvervangers, benoemd bij een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit voor een hernieuwbare termijn van zes jaar. In afwijking van het voorgaande worden, bij de oprichting van de Beroepskamer, één lid en één plaatsvervanger benoemd voor een aanvankelijke termijn van twee jaar en één lid en één plaatsvervanger voor een aanvankelijke termijn van vier jaar.

De voorzitter en één plaatsvervanger worden aangewezen onder de magistraten van de rechterlijke orde; de andere leden en plaatsvervangers worden aangewezen omwille van hun deskundigheid inzake mededinging. De leden en de plaatsvervangers mogen niet onder de leden van de organen en de personeelsleden van de Commissie worden gekozen. De Koning bepaalt het bedrag van de vergoedingen die hun worden toegekend.

§3. De Beroepskamer beslist met een gemotiveerde administratieve beslissing over de aangelegenheden die bij haar aanhangig worden gemaakt, na de betrokken partijen te hebben gehoord. Zij kan overgaan of doen overgaan tot alle nuttige onderzoeken en kan, indien nodig, des-

kundigen aanwijzen en getuigen horen. Zij kan bewarende maatregelen opleggen in dringende gevallen.

Bij een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit bepaalt de Koning de procedureregels die van toepassing zijn vóór de Beroepskamer.

HOOFDSTUK VII. - *Sancties, opheffings- en slotbepalingen*

Art. 28. §1. Worden gestraft met gevangenisstraf van één maand tot één jaar en met geldboete van vijftig tot twintigduizend frank of met één van deze straffen alleen:

1° zij die de verificaties en onderzoeken van de Commissie of van de Beroepskamer krachtens deze wet hinderen, weigeren hun informatie te verstrekken die zij gehouden zijn mee te delen krachtens deze wet, of hun bewust verkeerde of onvolledige informatie verstrekken;

2° zij die de bepalingen van de artikelen 4, §1, eerste lid, of 16, §1, overtreden.

§2. De Koning kan strafsancties bepalen voor inbreuken op de bepalingen van de uitvoeringsbesluiten van deze wet die Hij aanduidt. Deze strafsancties mogen een gevangenisstraf van zes maanden en een geldboete van twintigduizend frank niet overschrijden.

§3. De bepalingen van het eerste boek van het Strafwetboek zijn van toepassing op de inbreuken bepaald in §§1 en 2. De vennootschappen zijn burgerlijk aansprakelijk voor de geldboeten waarvoor hun bestuurders, zaakvoerders of lasthebbers wegens dergelijke inbreuken worden veroordeeld.

Art. 29. Onverminderd de andere door deze wet voorziene maatregelen, kan de Commissie elke in

België gevestigde natuurlijke of rechtspersoon verplichten tot naleving van specifieke bepalingen van deze wet of de uitvoeringsbesluiten ervan binnen de termijn bepaald door de Commissie. Indien deze persoon bij het verstrijken van de termijn in gebreke blijft, kan de Commissie, op voorwaarde dat de persoon werd gehoord of naar behoren werd opgeroepen, een administratieve geldboete opleggen. De geldboete mag, per kalenderdag, niet lager zijn dan vijftigduizend frank, noch hoger zijn dan vier miljoen frank, noch, in totaal, hoger zijn dan tachtig miljoen frank of 3 procent van de omzet die de betrokken persoon heeft gerealiseerd op de Belgische elektriciteitsmarkt tijdens het laatste afgesloten boekjaar, indien dit laatste bedrag hoger is. De geldboete wordt ten gunste van de Schatkist geïnd door de Administratie van de belasting over de toegevoegde waarde, der registratie en domeinen.

Art. 30. In geval van een plotse crisis op de energiemarkt of wanneer de fysieke veiligheid van personen, de veiligheid of betrouwbaarheid van uitrusting of installaties of de integriteit van het transmissienet wordt bedreigd, kan de Koning, bij een in Ministerraad overlegd besluit, na advies van de Commissie, de nodige veiligheidsmaatregelen nemen, met inbegrip van tijdelijke afwijkingen van de bepalingen van deze wet.

Art. 31. Het Nationaal Comité voor de Energie wordt opgeheven. Bij een in Ministerraad overlegd besluit, na advies van de Commissie, regelt de Koning de ontbinding van deze instelling en alle kwesties waartoe deze aanleiding geeft, inzonderheid de overdracht van haar bevoegdheden, haar personeel en haar goederen, rechten en verplichtingen.

Art. 32. De artikelen 168, 169 en 173, §1, van de wet van 8 augustus 1980 betreffende de budgettaire voorstellen 1979-1980 worden opgehe-

ven.

Art. 33. §1. Met inachtneming van de bepalingen vastgesteld krachtens §2, kan de Minister, op voorstel van de Commissie, domeinconcessies voor een hernieuwbare duur van maximum dertig jaar verlenen voor de bouw en de exploitatie van installaties voor de productie van elektriciteit uit water, stromen of winden, op het continentaal plat of in de territoriale zee van België.

§2. Na advies van de Commissie bepaalt de Koning de voorwaarden en de procedure voor de toekenning van de concessies bedoeld in §1, en inzonderheid:

1° de beperkingen ter vermindering dat de bouw of de exploitatie van bedoelde installaties het gebruik van de reguliere scheepvaartroutes, de zeevisserij of het wetenschappelijk zeeonderzoek in overdreven mate zou hinderen;

2° de maatregelen die moeten worden genomen voor de bescherming en het behoud van het mariemilieu;

3° de technische voorschriften waaraan de betrokken kunstmatige eilanden, installaties en inrichtingen moeten beantwoorden;

4° de procedure voor de toekenning van bedoelde concessies, met zorg voor een gepaste publiciteit van het voornemen tot toekenning van een concessie alsook, in voorkomend geval, voor een effectieve mededinging tussen de kandidaten;

5° de regels inzake de overdracht en de intrekking van de concessie.

§3. Artikel 4 is niet van toepassing op de installaties bedoeld in §1.

Art. 34. Bij een in Ministerraad overlegd besluit, na advies van de Commissie, kan de Koning de nodige maatregelen treffen ter omzetting van

de dwingende bepalingen die voortvloeien uit internationale verdragen, of uit internationale akten genomen krachtens dergelijke verdragen, en die de organisatie of de werking van elektriciteitsmarkt betreffen.

De besluiten die krachtens het eerste lid worden vastgesteld, kunnen de van kracht zijnde wettelijke bepalingen wijzigen, aanvullen, vervangen of opheffen.

Art. 35. De uitvoeringsbesluiten en andere akten die, luidens deze wet, na advies of op voorstel van de Commissie moeten worden genomen, kunnen tot 31 juli 1999 worden genomen zonder dergelijk advies of in afwezigheid van een dergelijk voorstel. In dit geval kan de Minister het advies van het Controlecomité vragen.

Art. 36. De Koning regelt, bij een in Minister-raad overlegd besluit, de inwerkingtreding van de bepalingen van deze wet.

BIJLAGE 2

Nota aan de leden van de Vlaamse regering (VR/99/1201/DOC/0011) betreffende de Europese richtlijn van 22 juni 1998 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt van aardgas.

Krachtlijnen voor een standpuntbepaling van de Vlaamse regering met betrekking tot de te nemen beleidsopties in verband met de liberalisering van de aardgasmarkt.

Voorontwerp van wet tot wijziging van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige produkten en andere door middel van leidingen.
Interministeriële Conferentie voor Economie en Energie.

uw brief van
uw kenmerk
ons kenmerk B4/S6/98.155
bijlagen

Vlaamse regering
De Vlaamse minister van Economie,
KMO, Landbouw en Media

Kreupelenstraat 2 - 1000 Brussel
Tel. 02/227 23 11
Fax 02/227 23 05

VR/99/1201/DOC/0011 34

NOTA AAN DE LEDEN VAN DE VLAAMSE REGERING

**VERTROUWELIJK
EN PERSOONLIJK**

Europeese richtlijn van 22 juni 1998 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas.
Krachtlijnen voor een standpuntbepaling van de Vlaamse regering met betrekking tot de te nemen beleidsopties in verband met de liberalisering van de aardgasmarkt.
Voorontwerp van wet tot wijziging van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen.
Interministeriële Conferentie van Economie en Energie van 13 januari 1999.

1. De Europese richtlijn betreffende de interne markt voor aardgas

a) Voorgeschiedenis

Op 8 december 1997 is een politiek akkoord bereikt over gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas. De Europese richtlijn betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas werd formeel goedgekeurd op 22 juni 1998. De richtlijn werd gepubliceerd op 21 juli 1998 (bijlage 1).

Deze richtlijn past in het kader van de interne energiemarkt waarvoor de Europese Commissie twee voorstellen aan de Raad heeft toegezonden met het oog op de vaststelling van gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en aardgas.

De Europese richtlijn over de interne markt voor elektriciteit is op 19 december 1996 aangenomen en werd gepubliceerd in het Publicatieblad op 30 januari 1997. Op 25 november 1997 heeft de Vlaamse regering de krachtlijnen van haar standpuntbepaling met betrekking tot de te nemen beleidsopties in verband met de liberalisering van de elektriciteitsmarkt vastgelegd (VR/97/25.11/Doc 1045).

De aardgasrichtlijn is van toepassing op het vervoer, de distributie, de leveringen en de opslag van aardgas. De winning van aardgas behoort dus niet tot het voorwerp van de richtlijn.

Zij is bedoeld om te zorgen voor de invoering van concurrentie in de aardgassector en bevat voorschriften voor de organisatie en het functioneren van de aardgassector, de toegang tot de markt, de werking van de netten en de criteria en procedures die gelden voor het verlenen van toestemming voor het vervoer, de distributie, de levering en de opslag van aardgas.

2 0 0 2

WERKEND VLAANDEREN

b) Algemene kenmerken van de Europese gasmarkt

De Europese gasmarkt is een relatief jonge markt en heeft een aantal in het oog springende algemene kenmerken.

- Het aantal producenten is gering : er is sprake van een oligopolistische aanbiedersmarkt. De inkoopcontracten hebben overwegend een lange looptijd en bevatten zogenaamde take-or-pay bepalingen, die verplichten tot een minimale afname/betaling.
- De prijs in deze contracten is niet gebaseerd op een cost plus benadering of een resultante van de vraag-aanbod-verhouding op de gasmarkt zelf, maar op het marktwaardeprincipe : d.w.z. dat de prijs is gerelateerd aan de kosten van het gebruik van het meest gereede alternatief, meestal een olieproduct.
- De gassector heeft downstream (d.w.z. bij handel, transport en levering) sterk monopolistische trekken. De belangrijkste reden hiervoor is gelegen in de schaalvoordelen die verbonden zijn aan het leggen en exploiteren van pijpleidingen. Om een zeker tegengewicht te kunnen vormen tegen de oligopolistische aanbiedersmarkt, werd in verschillende landen een wettelijk monopolie gecreëerd.

c) Organisatie van de Belgische aardgasmarkt

De invoer, de opslag, het transport en de distributie van gas is in België grotendeels in privé-handen.

Voor het vervoer en de ondergrondse opslag van aardgas heeft de NV Distrigas het monopolie-recht. Volgens de wet van 29 juli 1983 heeft Distrigas een exclusieve concessie voor de ondergrondse opslag en het vervoer van aardgas (bijlage 2).

Hoewel niet wettelijk bepaald, leveren de gemeenten het aardgas op distributieniveau (huishoudens, professionelen, kleine industrie en diensten).

Ongeveer 1,2 miljoen Vlamingen zijn aangesloten op het aardgasnet. In 91 % van de Vlaamse gemeenten werd een concessie voor aardgasbevoorrading verleend.

Ongeveer 48 procent van het ingevoerde gas gaat naar de distributiesector (zuivere en gemengde intercommunales). Het grootste gedeelte van de gasdistributie (90 %) verloopt via de gemengde intercommunales.

Distrigas belevt rechtstreeks 262 industriële klanten (cijfer voor de periode 10/97-9/98) ; waarvan 136 gevestigd zijn in het Vlaamse Gewest en 126 in het Waalse Gewest. Deze industriële klanten vertegenwoordigen 33% van het aardgasverbruik.

De elektriciteitsproducenten staan in voor ongeveer 19 procent van het aardgasverbruik in België.

Voor de wijzigingen in 1997 van het aandeelhouderschap, waren de zuivere intercommunales via Socogas reeds geruime tijd aandeelhouder (9,09 %) van Distrigas. Zuivere intercommunales (Interelectra, IVEG, VEM, WVEM, PBE) participeerden samen met o.a. Omob, ABB en het Gemeentekrediet in de Vlaamse Energieholding die voor 50 % eigenaar was van Socogas.

De federale regering heeft in het kader van de privatisering van de NIM de intercommunales toegestaan te participeren in Distrigas (programmawet 1995).

De gemengde intercommunales hebben in dit kader eveneens hun intrede gedaan in het aandeelhouderschap van Distrigas.

De zuivere en de gemengde intercommunales hebben onder elkaar een overeenkomst afgesloten met het oog op de verwerving van de aandelen Distrigas via een gemeenschappelijk orgaan : Publigas.

Socogas werd in eerste instantie in Publigas ingebracht, waarna Publigas 16,62 % van Distrigas heeft verworven. Anderzijds heeft Distrihold (helpt van de aandelen +1 voor Tractebel; helpt van de aandelen -1 voor Publigas) een participatie van 16,75 % genomen in Distrigas waardoor de gemeenten ongeveer 25 % (100 % Publigas, 50 % Distrihold) van Distrigas bezitten.

De intercommunales hebben voor hun participatie 7 van de 21 bestuursmandaten toegewezen gekregen (4 voor Vlaanderen).

Er bestaat bijgevolg reeds geruime tijd een feitelijke eigendomsverwevenheid tussen de gasaanvoer en de gasdistributie. Ingevolge de privatisering van de NIM werd deze koppeling nog versterkt.

De belangen van de intercommunales als aandeelhouder en klant zijn wel duidelijk gescheiden. De 'aandeelhouder' is vertegenwoordigd door Publigas en de 'klant' door Intermixt en Interregies;

Op 3 juni 1996 werden in het kader van de beursgang 116.809 Distrigas-aandelen (16,71 % van het kapitaal) aan het publiek te koop aangeboden. De inschrijving van deze aandelen categorie D op de Eerste Markt van de Beurs van Brussel vond plaats op 18 juni 1996. Deze D-aandelen zijn de enige die op de beurs kunnen verhandeld worden.

d) Bevoegdheidsverdeling inzake de regulering van de gassector (Bijzondere Wet van 8 augustus 1988 - artikel 6, §1, VII)

De regulering van de openbare gasdistributie is een gewestelijke bevoegdheid. De Memorie van Toelichting bij de Bijzondere Wet van 8 augustus 1988 stelt dat onder openbare gasdistributie de openbare gasdistributie zoals bepaald in artikel 1 van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasproducten (bijlage 3) moet worden verstaan.

De federale regering is bevoegd voor 'de grote infrastructuren voor de stockering ; het vervoer en de productie van energie' en de tarieven. In toepassing van de wet van 12 april 1965 (artikelen 1 en 2) kan een vervoerder van gasproducten eveneens bepaalde distributie-activiteiten uitoefenen, wat aanleiding geeft tot een niet éénduidige afbakening van de federale en gewestelijke bevoegdheden.

Bouw- en uitbatingsvergunningen voor gasinstallaties worden door de gewesten afgeleverd op basis van de voorschriften op de ruimtelijke ordening en het leefmilieu.

Gasvervoerinstallaties waaronder de leidingen, de opslagmiddelen, de gebouwen en machines worden vergund door de federale minister van Economische Zaken. De federale vergunning houdt het recht in om het openbaar domein en privé-domeinen te gebruiken voor de oprichting en de uitbating van gasvervoerinstallaties.

Toelatingen voor het gebruik van het openbaar domein (wegen) en privé-domeinen voor de openbare gasdistributie worden door de gewesten afgeleverd.

e) Inhoud van de aardgasrichtlijn

Artikel 3

De lidstaten mogen in het algemeen economisch belang de aardgasbedrijven openbare dienstverplichtingen opleggen, die betrekking hebben op de veiligheid, met inbegrip van de continuïteit van de voorziening, regelmaat, kwaliteit en prijs van de leveringen, **alsmede de bescherming van het milieu.**

De verplichtingen moeten duidelijk gedefinieerd, transparant, niet-discriminerend en controleerbaar zijn.

De distributiesector wordt in het kader van de richtlijn ook aan concurrentie onderworpen. Uit algemene economische noodzaak, bijvoorbeeld om de openbare dienstverlening te verzekeren, kunnen de lidstaten daarvan afwijken.

Commentaar :

Aangezien de gewesten bevoegd zijn voor de gasdistributie, kunnen zij bepalen welke verplichtingen inzake openbare dienstverlening aan de intercommunales worden opgelegd. Indien volgens de gewesten de openbare dienstverlening ook kan worden verzekerd in een concurrentiële omgeving, kan het distributiemonopolie van de intercommunales worden opgeheven.

Niet alleen voor de gasdistributie maar ook voor de ganse sector stellen de artikelen 3 t.e.m. 5 duidelijk dat openbare dienstverplichtingen kunnen worden opgelegd. Het Vlaamse Gewest kan via de openbare dienstverplichting haar bevoegdheden maximaal laten gelden; o.a. beschermingsmaatregelen t.a.v. het milieu.

De EU-Commissie behoudt de mogelijkheid om op te treden tegen overheidsmonopolies indien die de concurrentie verstoren.

Klanten in een bepaald beleveringsgebied die door de lidstaat of de richtlijn worden erkend als 'vrije' klant moeten zich bij een leverancier naar keuze kunnen bevoorraden. Voor de bevoorrading van deze klanten kan dus in geen geval het distributiemonopolie gelden.

Artikel 4

Wanneer een toestemming (bouwvergunning, milieuvergunning, licentie, concessie,) nodig is om een infrastructuur voor de gasvoorziening op te richten, zal de lidstaat of het daartoe aangestelde organisme objectieve en niet-discriminerende criteria vastleggen.

Bij weigering moeten de objectieve en niet-discriminerende redenen aan de aanvrager worden meegedeeld en de Europese Commissie hierover ingelicht.

De lidstaten moeten in een beroepsprocedure tegen dergelijke weigering voorzien.

Voor de distributie kan het monopolie worden in stand gehouden wanneer dit nodig zou zijn om de openbare dienstverlening te verzekeren (cfr. artikel 3).

Commentaar :

Voor het transport en de opslag is een exclusieve concessie in tegenstrijd met de richtlijn.

Exclusieve concessie voor Distrigas voor het vervoer en ondergrondse opslag van gas in België is dus niet langer houdbaar bij de inwerkingtreding van de richtlijn.

Artikel 5

De lidstaten moeten technische aansluitingsvoorschriften opmaken om de interoperabiliteit van de systemen (nieuwe en bestaande) te garanderen op een objectieve en niet-discriminerende wijze.

Artikelen 6,7 en 8

De lidstaten moeten er op toezien dat de transmissie-, opslag- en LNG-bedrijven hun activiteiten op een veilige, betrouwbare, efficiënte en milieuvriendelijke manier organiseren.

Zij moeten de commercieel gevoelige gegevens waarvan zij kennis krijgen bij het geven van toegang tot het systeem vertrouwelijk behandelen.

Artikelen 9,10 en 11

De lidstaten kunnen de distributiebedrijven verplichten te leveren aan in een bepaald gebied gevestigde en/of tot een bepaalde categorie behorende afnemers.

De lidstaten moeten er op toezien dat de distributiebedrijven hun activiteiten op een veilige, betrouwbare, efficiënte en milieuvriendelijke manier organiseren.

Zij moeten de commercieel gevoelige gegevens waarvan zij kennis krijgen bij het geven van toegang tot het systeem vertrouwelijk behandelen.

Artikelen 12 en 13

De rekeningen van alle geïntegreerde bedrijven in de sector moeten zo transparant mogelijk zijn, met name met het oog op de opsporing van eventuele misbruiken van machtsposities, zoals abnormale lage of hoge tarieven of discriminerende praktijken voor gelijkwaardige diensten. Hiertoe dienen **intern** afzonderlijke boekhoudingen te worden gevoerd voor de transmissie, de distributie en de opslag van aardgas. Deze interne boekhoudingen bevatten per activiteit een balans en een winst- en verliesrekening.

Wanneer voor de markttoegang gekozen wordt voor de gereguleerde toegang tot de markt en de toegang gebaseerd is op één enkel tarief voor zowel transmissie als distributie, kunnen de transmissie- en distributieboekhoudingen worden gecombineerd.

Artikelen 14,15 en 16

In de richtlijn worden twee mogelijkheden voorzien om toegang tot het net te krijgen, m.n. de toegang tot het net via onderhandelingen (NTPA) en de gereguleerde toegang tot het net (RTPA).

- Toegang tot het net via onderhandelingen (NTPA).

De nodige maatregelen moeten genomen worden opdat aardgasbedrijven en in aanmerking komende afnemers, binnen en buiten het door het net bestreken grondgebied, kunnen onderhandelen **met het aardgasbedrijf dat eigenaar is van het net** over toegang tot het net.

De aardgasbedrijven moeten de belangrijkste commerciële voorwaarden voor het gebruik van het net publiceren in het eerste jaar na de uitvoering van de richtlijn en vervolgens elk jaar.

Commentaar :

NTPA : Geen verplichting om tot resultaat te komen. Lidstaat moet enkel de mogelijkheid scheppen om onderhandelingen “te goeder trouw” mogelijk te maken.

- Gereguleerde toegang tot het net (RTPA)

In aanmerking komende afnemers krijgen op basis van gepubliceerde tarieven en/of voorwaarden en verplichtingen voor het gebruik van het net een recht van toegang tot het net. Dit recht van toegang voor vrije klanten kan worden verleend door hen in staat te stellen leveringscontracten af te sluiten met andere concurrerende aardgasbedrijven dan de eigenaar en/of exploitant van het net of een verwant bedrijf.

Het betrokken aardgasbedrijf kan enkel de toegang weigeren wanneer hij niet over de nodige capaciteit beschikt, de toegang het nakomen van de openbare dienstverplichtingen zou verhinderen of op grond van ernstige economische of financiële moeilijkheden met take-or-pay-contracten.

Als een gebrek aan capaciteit wordt ingeroepen voor het weigeren van de toegang, kan de lidstaat het betrokken aardgasbedrijf verplichten de nodige uitbreidingswerkzaamheden uit te voeren voor zover dit economisch verantwoord is.

Commentaar :

Gereguleerde toegang tot het net : Men verkrijgt “recht” van toegang tot het net.

Artikel 18

De lidstaten dienen aan te geven welke afnemers in aanmerking komen, dat wil zeggen de afnemers binnen hun grondgebied die juridisch bevoegd zijn aardgas af te nemen of te kopen.

De lidstaten moeten de nodige maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat tenminste de volgende afnemers als in aanmerking komende afnemers worden aangemerkt :

- Gasgestookte elektriciteitscentrales ongeacht hun jaarlijks verbruiksniveau. Teneinde het evenwicht op hun elektriciteitsmarkt te waarborgen, kunnen de lidstaten echter voor het in aanmerking nemen van warmtekrachtproducenten een drempel instellen die niet hoger kan zijn dan het beoogde niveau voor andere eindafnemers. De Commissie moet van dergelijke drempels in kennis worden gesteld.
- Andere eindafnemers die per verbruikslocatie meer dan 25 miljoen kubieke meter gas per jaar verbruiken.

De definitie van in aanmerking komende (‘vrije’) afnemers moet leiden tot een marktopenstelling van ten minste 20% van het totale jaarlijkse gasverbruik van de nationale gasmarkt.

Het percentage wordt 5 jaar na de inwerkingtreding van deze richtlijn verhoogd tot 28% van het totale jaarlijkse gasverbruik van de nationale gasmarkt, en tien jaar na de inwerkingtreding van deze richtlijn tot 33% van het totale jaarlijkse gasverbruik van de nationale gasmarkt.

De drempel van 25 miljoen kubieke meter voor vrije afnemers wordt, behalve voor gasgestookte centrales, vijf jaar na de inwerkingtreding van deze richtlijn verlaagd tot 15 miljoen kubieke meter per jaar per verbruikslocatie en 10 jaar na de inwerkingtreding van deze richtlijn tot 5 miljoen kubieke meter per jaar per verbruikslocatie.

Indien de criteria voor in aanmerking komende klanten leidt tot een marktopenstelling van meer dan 30% van het totale jaarlijkse gasverbruik van de nationale gasmarkt, kan de lidstaat de definitie van in aanmerking komende afnemers in zoverre wijzigen dat de marktopenstelling wordt verminderd tot minimaal 30% van het totale jaarlijkse gasverbruik van de nationale gasmarkt. Het percentage van 30% wordt 5 jaar na de inwerkingtreding van de richtlijn verhoogd tot 38% en 10 jaar na de inwerkingtreding tot 43%.

De term verbruikslokatie kan volgens de Commissie alsdusdanig worden geïnterpreteerd dat het begrip ook mag worden toegepast op bedrijven die tot de dezelfde industriële groep behoren of consumenten die een consortium vormen of afkomstig zijn uit hetzelfde industriegebied. Wanneer dergelijke groepen van ondernemingen of consumenten aardgasleveringscontracten afsluiten voor een gezamenlijk volume dat boven de vastgelegde minimumdrempel uitstijgt, worden ze als vrije klant beschouwd.

De distributiebedrijven worden niet automatisch als in aanmerking komende klant gecatalogeerd.

De lidstaten dienen voor 31/1 van elk jaar de criteria bekend te maken voor het bepalen van de in aanmerking komende afnemers.

Artikel 19

Het wederkerigheidsprincipe wordt expliciet ingevoerd. Er is geen weigering van levering door een buitenlands aardgasbedrijf aan een in aanmerking komende afnemer in ons land mogelijk wanneer de betrokken afnemer in het land van het leverende aardgasbedrijf als een in aanmerking komende afnemer wordt gecatalogeerd.

Indien de markttoegang geweigerd wordt omdat de betrokken afnemer slechts in één van de twee landen als in aanmerking komende klant wordt aangemerkt, kan de Commissie op verzoek van de lidstaat waar de afnemer is gevestigd toch de verplichting opleggen om de gevraagde gaslevering uit te voeren.

Artikel 20

De lidstaten nemen de nodige maatregelen om de aardgasbedrijven in de mogelijkheid te stellen om de vrije klanten te bevoorraden via een directe lijn.

De lidstaat stelt objectieve en niet-discriminerende criteria vast voor de toekenning van vergunningen voor de aanleg van een directe lijn.

Artikel 21

Lidstaten moeten erop toezien dat partijen ter goeder trouw onderhandelen.

Een onafhankelijke instantie moet geschillen beslechten.

Artikel 22

De lidstaten hebben de bevoegdheid om regulatoren aan te duiden.

Commentaar :

Gelet op de bevoegdheidsverdeling inzake het energiebeleid hebben de gewesten de mogelijkheid om voor de regulering, controle en transparantie van de activiteiten die onder hun bevoegdheid ressorteren een doelmatig reguleringsmechanisme in te stellen.

Artikel 24

Bij een plotselinge crisis op de energiemarkt kan de lidstaat tijdelijk de nodige beschermingsmaatregelen treffen.

Artikel 25

Indien een aardgasbedrijf ernstige economische en financiële moeilijkheden ondervindt of meent dergelijke moeilijkheden te zullen ondervinden wegens take-or-pay-verbintenissen die het in één of meer gasaankoopcontracten is aangegaan, kan een verzoek om een tijdelijke afwijking van de toegang tot het net worden toegezonden aan de betrokken lidstaat of de aangewezen bevoegde instantie. Een take-or-pay-verbintenis is een clause in een contract voor de levering van aardgas tussen leverancier en koper, waarbij de koper zich ertoe verbindt een bepaald volume te betalen, ongeacht of hij het gas afneemt.

Wanneer een aardgasbedrijf toegang tot het net heeft geweigerd, dient het verzoek onverwijld te worden ingediend. De verzoeken moeten vergezeld gaan van alle relevante informatie over de aard en de omvang van het probleem en over de inspanningen die het aardgasbedrijf geleverd heeft om het probleem op te lossen.

De lidstaat of de aangewezen bevoegde instantie mag een afwijking toestaan en brengt het besluit onverwijld ter kennis van de Commissie. De Commissie kan verzoeken dat de lidstaat of de aangewezen bevoegde instantie het besluit tot verlening van een afwijking wijzigt of intrekt.

Bij de beslissing over de afwijkingen houdt de lidstaat of de aangewezen bevoegde instantie en de Commissie in het bijzonder rekening met de volgende criteria :

- a) de doelstelling een concurrerende gasmarkt tot stand te brengen ;
- b) de noodzaak om openbare dienstverplichtingen na te komen en de gewaarborgde levering te waarborgen ;
- c) de positie van het aardgasbedrijf op de gasmarkt en de huidige concurrentiesituatie op die markt ;
- d) de ernst van de economische en financiële moeilijkheden die aardgasbedrijven of in aanmerking komende afnemers ondervinden ;
- e) de datum van ondertekening en de voorwaarden van het/de betrokken contract(en), onder andere in hoeverre daarbij rekening is gehouden met veranderingen in de markt ;
- f) de inspanningen die zijn geleverd om een oplossing voor het probleem te vinden ;
- g) de mate waarin het bedrijf bij de aanvaarding van de betrokken take-or-pay-verbintenissen, gezien de bepalingen van deze richtlijn, redelijkerwijs had kunnen verwachten dat zich ernstige moeilijkheden zouden voordoen ;
- h) de mate waarin het net gekoppeld is aan andere netten en de mate van interoperabiliteit van de netten
- i) de gevolgen die de verlening van een afwijking kan hebben voor de correcte toepassing van de richtlijn.

Ernstige moeilijkheden kunnen in geen geval worden aangevoerd wanneer de verkoop van aardgas niet terugloopt tot beneden de gegarandeerde minimumafname die in take-or-pay-contracten voor gas vastgelegd is of voor zover het betrokken take-or-pay-contract voor gasaankoop kan worden aangepast of het aardgasbedrijf alternatieve afzetmogelijkheden kan vinden.

Artikel 26

De lidstaten die niet rechtstreeks aan het koppelnet van een andere lidstaat gekoppeld zijn en slechts één externe hoofdleverancier hebben, mogen van deze richtlijn afwijken. Een leverancier met een marktaandeel van meer dan 75% wordt beschouwd als een hoofdleverancier.

Een lidstaat die als opkomende markt kan worden aangemerkt (Griekenland en Portugal) en die als gevolg van de toepassing van deze richtlijn aanzienlijke problemen ondervindt die geen verband houden met de take-or-pay-contracten, mag van sommige bepalingen van deze richtlijn (artikelen 4, 18 en 20) afwijken.

Voorts kunnen de lidstaten, indien de toepassing van deze richtlijn voor een geografisch beperkt gebied van een lidstaat grote problemen zou opleveren en met het oog op het stimuleren van investeringen, de Commissie verzoeken om een tijdelijke afwijking voor ontwikkelingen in die gebieden.

De afwijking mag alleen worden toegestaan als het betrokken gebied niet of sedert minder dan tien jaar beschikt over een infrastructuur voor de gasvoorziening. De tijdelijke afwijking mag niet langer duren dan tien jaar na de eerste gaslevering in het gebied.

Artikel 27

De Commissie legt 1 jaar na de inwerkingtreding een rapport voor over de harmonisatiebehoeften die niet in verband staan met deze richtlijn.

De Raad en het Europees Parlement spreken zich binnen de twee jaar na de indiening uit over het rapport met harmonisatievoorstellen.

Artikel 29

De lidstaten dienen de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen uit te werken om de richtlijn uiterlijk twee jaar na datum van inwerkingtreding om te zetten in intern recht.

Artikel 30

De richtlijn treedt in werking 20 dagen na publicatie in het Publicatieblad, te weten 21 juli 1998.

f) Mogelijke consequenties van de aardgasrichtlijn voor de Belgische markt

België ligt van meet af aan een heel stuk boven de EU-minimumvork. Bij de eerste fase van de liberalisering ligt in België al 46,7% van de markt open voor concurrentie.

In de eerste fase zouden 35 Belgische industriële bedrijven (20 gevestigd in het Vlaamse Gewest) vrij hun gas kunnen aankopen. Na vijf jaar worden dat er 65 (39) en na tien jaar 130 (71). Ook de elektriciteitsproducenten Electrabel en SPE kunnen hun aardgas betrekken bij de goedkoopste leverancier, zowel voor hun klassieke elektriciteitscentrales als voor de gasgestookte centrales met warmte-krachtkoppeling.

Ook de distributiesector wordt onderworpen aan concurrentie. Uit algemene economische noodzaak, bijvoorbeeld om de openbare dienstverlening te verzekeren, kunnen de lidstaten daarvan afwijken. Dit stelt de gewesten in de mogelijkheid om te bepalen hoe zij hun intercommunales gaan organiseren. De Commissie behoudt echter wel de mogelijkheid om op te treden tegen overheidsmonopolies, indien die de concurrentie verstoren.

De vraag stelt zich of een kleine aardgasinkoper en verdeler zoals Distrigas zich zal kunnen handhaven in een geliberaliseerde Europese markt.

Voor de grote industriële klanten zal dat niet zo evident zijn. Zij zullen zeker op zoek gaan naar de beste prijs en bevoorradingszekerheid op lange termijn.

De grote verbruikers vrezen wel dat België gebruik zal maken van de uitzonderingen in de richtlijn, omdat 95% procent van de inkoopcontracten van Distrigas langlopend zijn met gegarandeerde afname en vaste prijs (de zogenaamde TOP-contracten).

De overheid kan nieuwe contracten op het aardgasnet weigeren wanneer de naleving van de TOP-contracten in gevaar komen.

De verwachting is dan ook dat de liberalisering van de aardgasmarkt zich in België de facto slechts geleidelijk zal voordoen naarmate de bestaande TOP-contracten verlopen.

Distrigas zal zich evenwel om strategische redenen niet te lang achter de oude TOP-contracten kunnen verschuilen omdat dit zeker kwaad bloed zou zetten bij de grote klanten. In dat geval zullen de grote klanten eerder geneigd zijn met een andere leverancier scheep te gaan eens het contract met Distrigas is afgelopen.

Er dient wel op gewezen te worden dat de gasprijzen in België - en dit zowel voor de huishoudelijke gebruikers, KMO's als industriële grootverbruikers - zich bij de laagste situeren op Europees vlak en vrij stabiel zijn gebleven de voorbije jaren (bijlage 4). Enkel in aardgasproducerende landen als Nederland en het Verenigd Koninkrijk liggen de prijzen nog lager.

g) Standpunt Distrigas aangaande de omzetting in Belgisch recht van de aardgasrichtlijn

Naar aanleiding van de bespreking van de beleidsbrief Energie voor 1998 in de Commissie Economische Aangelegenheden en Werkgelegenheid van het Vlaams Parlement heeft Distrigas de commissieleden haar 'position paper' i.v.m. de liberalisering van de gasmarkt bezorgd.

Distrigas vraagt bij de omzetting van de richtlijn aandacht voor volgende aandachtspunten :

1. Er is duidelijkheid nodig over de taken van openbare dienstverlening die aan de diverse gasoperatoren worden opgelegd .

Distrigas is momenteel verantwoordelijk voor de globale aardgasbalans van België en meer specifiek voor de continue bevoorrading van de openbare distributie. Om deze opdrachten te kunnen vervullen werd enerzijds een geïntegreerde en goed ontwikkelde transport- en opslaginfrastructuur uitgebouwd en anderzijds een portefeuille van gediversifieerde gasinkoopcontracten vastgelegd.

Indien in de toekomst verder wordt verwacht dat Distrigas deze taken van openbare dienstverlening vervult, is een evenwicht nodig tussen dergelijke plichten en proportionele rechten die hiertegenover staan.

Momenteel beschikt Distrigas in deze optiek over speciale rechten inzake transport en opslag van aardgas in België.

Op 23 oktober 1997 heeft het Europees Hof gesteld dat taken van openbare dienstverlening (o.a. verplichting tot levering, continue bevoorrading, gelijke behandeling van gebruikers) kunnen gepaard gaan met het verstrekken van exclusieve rechten, dit zonder contradictorisch te zijn met de Europese wetgeving.

2. De lopende gasinkoopengagements die aangegaan zijn in het kader van de tot nu bestaande verplichtingen inzake openbare dienstverlening (TOP-problematiek) moeten kunnen worden nagekomen

Voor de zekerstelling van de gasbevoorrading beschikt Distrigas over langetermijncontracten met buitenlandse producenten die lopen tot voorbij 2020. Deze werden goedgekeurd door de federale overheid en het Controlem Comité voor Elektriciteit en Gas.

Deze contracten kunnen worden heronderderhandeld voor wat de prijzen betreft, in principe niet voor de hoeveelheden.

Bij een snelle marktopening kan aanzienlijk marktaandeel verloren gaan voor de bestaande operatoren. Dit kan niet noodzakelijk worden gecompenseerd via verkoop op andere markten en een aanpassing van de bestaande gasinkoopcontracten is niet gegarandeerd.

Volgens Distrigas bestaan er maar twee mogelijkheden om op deze problematiek te reageren. Ofwel wordt de toegang tot het net geweigerd (mogelijkheid die voorzien is in de richtlijn met een zekere ruimte voor subsidiariteit), ofwel worden de kosten van het naleven van de TOP-contracten gespreid (vb. over verbruikers, gasmaatschappijen en shippers). Dit laatste kan echter aanleiding geven tot een relatief zware belasting voor captieve klanten en een verlies aan concurrentiepositie voor de betrokken leveranciers

De marktopening stelt voor Distrigas vooral een probleem tot op de datum van beëindiging van het Algerijns contract en van de financieringslasten van de Terminal te Zeebrugge (oktober 2006). De vrije klanten die zullen kiezen voor gas uit andere bronnen dan LNG zullen de kosten van de 'terminalling' immers niet meer willen dragen.

3. Bij het transport van aardgas treden belangrijke schaalvoordelen op die verloren gaan bij multiplicatie van operatoren.

Bij het transport van aardgas treden op het constructie- en exploitatieniveau belangrijke schaalvoordelen op. Integratie van het transport voor de eigen markt en transit zijn daarom belangrijk voor Vlaanderen. Zij zorgt voor een verdrievoudiging van de vervoerde volumes en creëert een grotere soepelheid in het totale netwerk (vb. omwisselbaarheid voor gassen van verschillende bronnen en met uiteenlopende kwaliteit ; de natuurlijke stockagecapaciteit van het net verhoogt gevoelig).

Ook vanuit het standpunt van ruimtelijke ordening is de geïntegreerde benadering de meest efficiënte.

In die optiek en in de veronderstelling dat de bestaande, geïntegreerde infrastructuur tegen redelijke voorwaarden ter beschikking van derden wordt gesteld, kan best op een selectieve manier worden omgegaan met het verlenen van gasvervoervergunningen.

2. Vergelijking met elektriciteitssector

De gasmarkt kent naast een aantal overeenkomsten met de elektriciteitsmarkt, ook een aantal grote verschillen.

De overeenkomsten zijn o.m. dat het beide energiedragers zijn en dat zij beide leidinggebonden zijn. Het meest directe verband is dat gas een brandstof is voor elektriciteitsopwekking. Belangrijk is ook dat een groot deel van de distributiebedrijven zowel gas als elektriciteit distribueren.

De verschillen tussen beide markten en energiebronnen zijn evenwel ook talrijk. De belangrijkste zijn:

- De gasmarkt is nu reeds een internationale, concurrerende markt en elektriciteit slechts in beperkte mate. Gas wordt reeds voor een belangrijk deel getransporteerd over netten van een ander. Bij elektriciteit is voornamelijk sprake van uitwisselingsafspraken en van import en export.
- Elektriciteit is een secundaire energiedrager en kan in beginsel overal worden opgewekt. Aardgas is een primaire brandstof, het aantal bronnen is beperkt en meestal ver weg. Aardgas treedt daarmee ook altijd in concurrentie met andere energiedragers (overwegend aardolie).

De verschillen verantwoorden een andere benadering in de regelgeving.

3. Algemeen kader voor de standpuntbepaling omtrent de aardgasrichtlijn.

Algemeen

De ontwerp-tekst van de aardgasrichtlijn vertoont heel wat gelijkenissen met de elektriciteitsrichtlijn. Dit is niet verwonderlijk gezien de talrijke gemeenschappelijke banden en belangen van de elektriciteits- en aardgassectoren.

De aardgasrichtlijn is eveneens opgevat als een kaderrichtlijn met de algemene principes en essentiële begrippen i.v.m. de "interne markt" op het gebied van de transmissie, distributie, levering en opslag van aardgas, en dit zowel in gasvorm als in vloeibare vorm (LNG). De aardgasontginnings en -winningsactiviteiten ("productie") vallen buiten de werkingssfeer van de toekomstige richtlijn.

Bij de doelstellingen die moeten nagestreefd worden bij de omzetting van de richtlijn in Belgische en Vlaamse wetgeving dient alvast bijzondere aandacht besteed te worden aan volgende punten :

- Het einddoel moet een markt zijn met vrije inkoop en verkoop van aardgas voor iedereen.*
- Realisatie van toegang tot de infrastructuren onder objectieve en niet-discriminerende voorwaarden. Afnemers en aanbieders moeten in staat worden gesteld contracten af te sluiten, onafhankelijk van de partij die de infrastructuur in eigendom heeft en beheert.*
- Behoud van een hoge mate van bevoorradingszekerheid.*
- Bevordering van de milieuvriendelijke productie van elektriciteit d.m.v. WKK.*
- Geleidelijke overgang.*
- Duidelijke bevoegdheidsverdeling tussen beide bevoegdheidsniveaus (federaal en gewesten).*

Toegang tot de netwerken

Aangezien er bij netwerken sprake is van een natuurlijk monopolie is het duidelijk dat het beginsel van toegang tot de netwerken op objectieve en niet-discriminerende voorwaarden moet gelden. *Het uitgangspunt van marktwerking impliceert dat er geen misbruik mag worden gemaakt van machtsposities van de netwerkeigenaar of -beheerder.*

Het transport van aardgas vertoont wel minder de kenmerken van een natuurlijk monopolie dan de transmissie van elektriciteit. De bevoorrading via rechtstreekse lijnen is in principe gemakkelijker. Dit is vooral het geval in België waar de afstanden kleiner zijn dan in andere landen en waar de graad van interconnectie hoog ligt.

Voor de bevoorrading komen slechts enkele producenten in aanmerking. De ontwikkeling van een effectieve mededinging op het niveau van de productie van aardgas is minder evident dan in de elektriciteitssector.

De aardgasrichtlijn moet logischerwijze leiden tot het afschaffen van het wettelijk monopolie van Distrigas i.v.m. de opslag en de transmissie van aardgas in België. Het transportnetwerk van Distrigas zal in de toekomst dus toegankelijk moeten worden voor concurrerende aardgasleveranciers. Indien de transporttarieven van Distrigas te hoog worden bevonden, bestaat er een reële kans dat kandidaat-operatoren van "alternatieve" aardgasnetwerken een vergunning zullen aanvragen. Uiteraard zal hun interesse het grootst zijn voor die gebieden met een belangrijke concentratie aan grote afnemers, zoals bv. :

- het Antwerpse havengebied
- de industriezones langs het Albertkanaal en het kanaal Gent-Terneuzen.

Net zoals in de voorbije jaren, mag men voor de komende 5 tot 10 jaar een relatief belangrijke toename verwachten van het aardgasverbruik door nieuwe STEG-centrales, WKK-systemen, industriële installaties en de residentiële sector. De liberalisatie van de aardgas- en elektriciteitssectoren zullen hierbij belangrijke stimulansen zijn. Dit zal niet enkel het geval zijn voor Vlaanderen/België maar ook voor de andere EU-lidstaten, waarvan sommige reeds klant zijn (of kunnen worden) van de aardgasterminal- en opslaginstallaties en internationale transitnetwerken in ons land.

Een verdere diversifiëring van de aardgasaanvoer is de komende jaren om strategische (bevoorradingszekerheid) en economische (lagere prijzen - concurrentiekracht) redenen aangewezen.

Transport

Via het pijpleidingennetwerk van Distrigas worden alle grote afnemers rechtstreeks gevoed, nl.: de openbare distributiemaatschappijen, elektriciteitscentrales en de industriële grootverbruikers.

Deze drie verbruikersklassen zullen in het kader van de omzetting in Belgisch recht van de toekomstige aardgasrichtlijn onmiddellijk na de inwerkingtreding, respectievelijk na een overgangsperiode, "vrije klanten" moeten kunnen worden.

- *Vanuit de gewesten moet er sterk op aangedrongen worden dat kwaliteitsvolle WKK-systemen - t.t.z. WKK-installaties die gedimensioneerd zijn op de warmtebehoefte - als in aanmerking komende klanten worden gecatalogeerd en niet gediscrimineerd zullen worden door eventuele uitzonderingsmaatregelen die zullen worden uitgevaardigd om de globale graad van marktopening te temperen.*

Ondergrondse opslag van gas

Het beheer van de natuurlijke rijkdommen en de ondergrondse structuren, evenals het geologisch diepteonderzoek werden geregionaliseerd.

De boven- en ondergrondse opslag van aardgas wordt nog steeds beschouwd als behorend tot de grote infrastructuur voor de stockering, het vervoer en de productie van energie die tot de bevoegdheid van de federale overheid zijn blijven behoren.

De boven- en ondergrondse opslag van aardgas is wel grotendeels gereguleerd door regionaal beheerde wetten en decreten. Wat het milieurisico en de veiligheid van de bevolking betreft, zijn de gewesten bevoegd.

Om tot een homogeen bevoegdheidspakket te komen is het aangewezen de gewesten ook de resterende bevoegdheid toe te kennen. Deze toekenning zou de overheid in staat stellen één enkele inspectiedienst in te schakelen voor het toezicht, wat de veiligheid ten goede zou komen.

Er werden reeds voorstellen ingeleid om in het kader van een volgende staatshervorming de bevoegdheden van de federale overheid als volgt te herschrijven (art. 4, §10, c)) :

“c) De grote infrastructuur voor de stockering, het vervoer en de productie van energie, behalve de boven- en ondergrondse opslag van brandbare gassen.”

Distributie

De openbare gasdistributie is een gewestelijke bevoegdheid.

Net zoals de elektriciteitsdistributiemaatschappijen, zitten de aardgasdistributeurs in een vrij comfortabele positie vermits hun netwerken - en zeker in de residentiële wijken - grotendeels "natuurlijke monopolies" zullen blijven.

Dankzij de liberalisatie zullen zij - op termijn - hun elektriciteit en/of aardgas aan betere marktvoorwaarden kunnen inkopen, waardoor zij, zelfs bij gedaalde eindverbruik (abonnee)-tarieven, hun marges zullen kunnen behouden.

4. Krachtlijnen van de standpuntbepaling

- Het wettelijk monopolie op het transport van gas van Distrigas moet worden opgeheven. Dit exclusief recht is niet compatibel met de vrije markttoegang die de richtlijn beoogt.
- Gezien het transport van aardgas minder de kenmerken van een natuurlijk monopolie vertoont dan de transmissie van elektriciteit, wordt geopteerd voor een onderhandelde toegang tot het net (NTPA). Voor de aanleg van rechtstreeks (directe) lijnen moeten objectieve criteria worden vastgelegd die geen koppeling voorzien aan de capaciteit van het bestaande net.
- De eigenaar van het net zal in het kader van een onderhandelde toegang tot het net de tarieven en commerciële voorwaarden voor het gebruik van het net openbaar moeten maken. De regulator zal erop moeten toezien dat geen discriminaties plaatsvinden. Distrigas zal voor zichzelf geen lagere transporttarieven in rekening mogen brengen. Deze controle is enkel mogelijk wanneer de verschillende activiteiten van Distrigas (transport, opslag, verkoop) gesplitst worden.
- Distrigas moet in de mogelijkheid blijven een zekerheid van levering aan te bieden aan de distributiemaatschappijen. De bestaande TOP-contracten moeten in dit perspectief worden geëvalueerd.

- De distributiemaatschappijen en gasgestookte kwaliteitsvolle WKK-installaties moeten als vrije klant worden gecatalogeerd.
- De distributiemaatschappijen kunnen hun monopolie behouden indien zij de meeste garanties bieden voor bevoorradingszekerheid en milieubescherming.
- Aan de distributiemaatschappijen zullen een aantal verplichtingen van algemeen economisch belang worden opgelegd.
- Distrigas zal gescheiden rekeningen moeten opmaken voor de transmissieactiviteit (vervoer via een hogedrukpijpleidingnet), de distributieactiviteit (levering aan rechtstreekse klanten - grootgebruikers en distributiemaatschappijen) en opslagactiviteit (ondergrondse opslag in o.a. Loenhout)

5. Voorontwerp van wet tot wijziging van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen.

Op 17 december 1998 heeft de federale regering akte genomen van de krachtlijnen van het voorstel van voorontwerp van wet tot wijziging van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen (bijlage 5).

Dit voorontwerp werd op 21 december 1998 voor commentaar overgemaakt aan de gewesten ter voorbereiding van een Interministeriële Conferentie Economie en Energie op 13 januari 1999 (bijlage 6).

De federale ministerraad zal het voorontwerp opnieuw bespreken op 15 januari 1999.

Op 14 januari vindt in de Commissie voor Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden van het Vlaams Parlement een gedachtenwisseling plaats omtrent de liberalisering van de Europese energiemarkt. De wetgevende initiatieven van de federale regering en de standpuntbepaling van de Vlaamse regering zullen hierbij aan bod komen.

Het voorontwerp van gaswet is opgevat als een wet die de wet van 12 juli 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten wijzigt.

De krachtlijnen van het voorontwerp van wet zijn de volgende :

- onmiddellijke verkiesbaarheid van de elektriciteitsproducenten en van de industriële klanten van het vervoernet die meer dan 25 miljoen m³ verbruiken ; op 10 augustus 2003 wordt de drempel verlaagd tot 15 miljoen m³ en vanaf 10 oktober 2006 valt de verbruiksdrempel voor industriële klanten weg en bekomen ook de distributieondernemingen recht van toegang tot het transportnet ;
- de omzettingwet voorziet de mogelijkheid om bepaalde groepen van eindverbruikers vervroegd verkiesbaar te verklaren (in het transportnet) in functie van de marktopening in de andere lidstaten ;
- de distributieondernemingen zijn verkiesbaar voor de leveringen aan verkiesbare klanten die op hun net zijn aangesloten en die worden vastgelegd door de gewesten ;

- installaties voor kwaliteitsvolle warmte-krachtkoppeling die meer dan 5 miljoen m³ verbruiken zijn onmiddellijk verkiesbaar ;
- het transport- en leveringsmonopolie van Distrigas wordt opgeheven ;
- voor de toegang tot het net wordt een onderhandelde toegang voorgesteld ;
- de aanleg van directe leidingen wordt voor de toekenning van een vervoervergunning onderworpen aan een weigering van toegang tot het vervoernet ;
- om de twee jaar zal een indicatief bevoorradingsplan worden opgesteld ;
- de regulering van het opengestelde gedeelte van de markt wordt toevertrouwd aan een nieuw reguleringsorgaan.

6. Standpuntbepaling aangaande het voorontwerp van wet

De wet van 1965 dateert van voor de regionalisering van een aantal energiebevoegdheden en is niet aangepast aan de Europese markt. Het Vlaamse Gewest verkiest dan ook een nieuwe wet i.p.v. de aanpassing van bepaalde artikelen van de wet van 1965.

De gehanteerde definities leiden nu tot grote onduidelijkheid inzake de bevoegdheidsverdeling tussen de federale overheid en de gewesten en komen ook niet overeen met deze van de richtlijn. Daar waar de Europese richtlijn enkel rekening houdt met de wijze waarop het gas wordt vervoerd, namelijk de druk van de leiding, wordt het vervoer in de Belgische wetgeving bepaald aan de hand van het gebruik dat van het gas gemaakt wordt.

In overleg tussen beide bevoegdheidsniveaus moet de krijtlijn tussen vervoer en distributie van gas wettelijk worden vastgelegd. Als uitgangspunt moet gelden dat distributie het leveren is aan verbruikers binnen een bepaald gebied. Vervoer is de fysische doorvoer van gas van punt A naar punt B.

Het voorontwerp van wet komt op het volgende punten niet overeen met krachtlijnen van de standpuntbepaling van het Vlaamse Gewest.

- In de wet dient het principe ingeschreven tot worden dat de distributiemaatschappijen onmiddellijk vrije klanten worden.

Het bepalen van de verkiesbaarheid van de klanten van het transportnet is een federale bevoegdheid. Bij de besprekingen van de elektriciteitswet hebben we moeten vaststellen dat de federale regering omwille van de stabiliteit van het net een geleidelijke overgang naar de vrije markt voorstaat en in dit kader de distributiemaatschappijen slechts op termijn vrije toegang wil geven tot het transport/transmissienet.

De distributiemaatschappijen zijn momenteel via korte-termijncontracten (2 tot 5 jaar) gebonden aan Distrigas dat een leveringsmonopolie heeft.

Niettegenstaande wordt voorzien dat de exclusieve concessie van Distrigas vanaf de inwerkingtreding van de richtlijn niet langer kan worden aangehouden, zijn de bepalingen van het voorontwerp van wet tot 10 oktober 2006 (en bijgevolg de toegang tot het vervoernet via een onderhandelde toegang) niet van toepassing op de distributiemaatschappijen.

De vrijheid van de distributiemaatschappijen om zelf hun aardgasleverancier te kiezen, kan en wordt met de voorliggende wet evenwel niet beperkt. Wanneer zij een contract met een nieuwe leverancier afsluiten, zullen zij voor toegang tot het net moeten in onderhandeling treden met Distrigas. Indien Distrigas onbillijke eisen stelt aan deze toegang tot het net, staat het de distributiemaatschappij vrij om hiertegen een rechtsgeding aanhangig te maken. Een houder van een monopoliepositie of exclusief recht kan deze positie of dit recht niet aanwenden om een andere partij een essentiële dienst (gas voor een gasdistributiemaatschappijen) te ontzeggen. Weigering van toegang voor derden tot een "essential facility" zonder dat hiertoe een objectieve rechtvaardiging wordt gegeven, maakt een misbruik van machtspositie uit en is zodoende in strijd met artikel 86 van het EG-verdrag.

Dezelfde beschouwing kan gemaakt worden voor de verkiesbaarheid van de distributiemaatschappijen in de elektriciteitssector. Hier is de situatie nog duidelijker omdat voor de elektriciteitsmarkt de gereguleerde toegang tot het net geldt. Distributiemaatschappijen die vrij hun leverancier kunnen kiezen, kunnen op basis van de gepubliceerde tarieven een toegang tot het net voor de levering van een essentiële dienst (in casu elektriciteit) voor de uitoefening van hun activiteit afdwingen bij de transmissienetbeheerder.

- Gasgestookte kwaliteitsvolle warmtekrachtkoppelingsinstallaties dienen zich vrij te kunnen bevoorraden

De gewesten zijn bevoegd voor de ontwikkeling van de decentrale productie van elektriciteit. Wanneer deze producenten klanten zijn van de distributiemaatschappijen, hebben zij de bevoegdheid om deze klanten vrije toegang te geven tot het distributienet, waarna de distributiemaatschappijen voor deze leveringen eveneens verkiesbaar zijn.

De producenten die gebruik maken van kwaliteitsvolle warmte-krachtkoppeling en aangesloten zijn op het vervoernet, dienen onmiddellijk vrije toegang te hebben tot het transportnet. In het andere geval wordt een mogelijke concurrentievervalsing ingesteld tussen een producent die gebruik maakt van een STEG en een producent die gebruikt maakt van een kwaliteitsvolle WKK.

Gezien de Vlaamse regering van de uitbouw van de warmte-krachtkoppeling een prioriteit heeft gemaakt van haar energiebeleid, is deze discriminatie van kwaliteitsvolle WKK t.o.v. de traditionele elektriciteitsopwekking onaanvaardbaar.

- Een vergunning voor de aanleg van directe lijnen wordt gekoppeld aan een weigering van toegang op het bestaande vervoernet.

De markttoegang op basis van een onderhandelde toegang tot het net wordt gemotiveerd vanuit de vaststelling dat het transport van aardgas veel minder de kenmerken van een natuurlijk monopolie vertoont dan de transmissie van elektriciteit. De bevoorradingslijn via rechtstreekse (directe) lijnen zou gemakkelijker zijn.

Toch wordt voorgesteld het afleveren van een vergunning voor de aanleg van een rechtstreekse lijn aan een zeer strikt criterium te koppelen en de geïnteresseerde investeerder volledig afhankelijk te maken van de al dan niet beschikbaarheid van voldoende capaciteit op het net van de huidige exclusieve concessiehouder.

Het afleveren van vergunningen voor de aanleg van directe lijnen moet op basis van objectieve en transparante criteria gebeuren. De beschikbaarheid van capaciteit op het bestaande net kan hierin niet als determinerend criterium weerhouden worden.

Tekstuele aanpassingen.

Artikel 2

De afbakening tussen distributienet en vervoernet is onduidelijk. Met de voorgestelde definitie van vervoernet komt de federale regering de facto op gewestelijk domein (art. 2 §1 2° a), d), e), f), g) en i)).

Artikel 15 (15/6 §3)

De federale regering is enkel bevoegd voor de regulering van de aansluiting op het vervoernet. Enkel ondernemingen die elektriciteit produceren via warmte-krachtkoppeling en aangesloten zijn op het vervoernet kunnen daarom gevat worden door artikel 15/6 §3.

Artikel 15 (15/6 §4)

De term verbruikslokatie kan volgens de Europese Commissie alsdusdanig worden geïnterpreteerd dat het begrip ook mag worden toegepast op bedrijven die tot de dezelfde industriële groep behoren of consumenten die een consortium vormen of afkomstig zijn uit hetzelfde industriegebied. Wanneer dergelijke groepen van ondernemingen of consumenten aardgasleveringscontracten afsluiten voor een gezamenlijk volume dat boven de vastgelegde minimumdrempel uitstijgt, worden ze als vrije klant beschouwd.

Deze interpretatie komt in artikel 15/6 §4 niet aan bod. De draagwijdte van de term 'verbruikslokatie' dient te worden verduidelijkt in de memorie conform de interpretatie van de Europese Commissie.

7. Voorstel van beslissing

De Vlaamse regering hecht haar goedkeuring aan de krachtlijnen voor een standpuntbepaling met betrekking tot de te nemen beleidsopties in verband met de liberalisering van de aardgasmarkt, zoals omschreven in punt 4 van deze nota.

De Vlaamse regering machtigt de Vlaamse minister bevoegd voor het energiebeleid om voor wat de gewestelijke bevoegdheden betreft deze krachtlijnen om te zetten in een regelgevend kader dat zo spoedig mogelijk voor beslissing aan de Vlaamse regering zal worden voorgelegd.

De Vlaamse regering machtigt de Vlaamse minister bevoegd voor het energiebeleid om voor de federale bevoegdheden met een gewestelijke betrokkenheid via de geëigende kanalen een goed gepland liberalisatiebeleid te bepleiten conform de krachtlijnen zoals omschreven in punt 5 van deze nota.

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized 'E' followed by a long, sweeping horizontal stroke that curves upwards at the end.

E. VAN ROMPUY